

Hodnocení a návrh opatření pro podporu přeshraniční spolupráce mikroregionu Hornácko

Bc. Michaela Hanáková

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela Hanáková**
Osobní číslo: **M12716**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Hodnocení a návrh projektu pro podporu
přeshraniční spolupráce mikroregionu Horňácko**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Charakterizujte nástroje Strukturální politiky EU v programovacím období 2007–2013.
- Představte problematiku přeshraniční spolupráce a přístupy k jejímu řešení v EU, ČR a SR.

II. Praktická část

- Zpracujte sociálně-ekonomický profil mikroregionu Horňácko.
- Zhodnoťte přeshraniční spolupráci a efektivnost projektů v programovacím období 2007–2013 z pohledu jejich příjemců a dopadů na ekonomiku.
- Vypracujte návrh projektu pro podporu přeshraniční spolupráce mikroregionu Horňácko.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- BOHÁČKOVÁ, Ivana a Magdalena HRABÁNKOVÁ. Strukturální politika Evropské unie. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009, 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.
- DOČKAL, Vít et al. Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České Republiky: Růžový obláček a hrana reality. 1. vyd. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 2005, 144 s. ISBN 80-210-3751-2.
- GRAY, Andrew et al. Collaboration in Public Services: The Challenge for Evaluation. 1. vyd. New Jersey: Transaction Publishers, 2003, 251 s. ISBN 0-7658-0183-3.
- HÁJEK, Oldřich a Jiří NOVOSÁK. Kohezní politika v širších souvislostech. 1. vyd. Žilina: Georg, 2010, 216 s. ISBN 978-80-89401-19-2.
- NUGENT, Neill. The Government and Politics of the European Union. 6. vyd. New York: Palgrave Macmillan, 2006, 630 s. ISBN 978-0-8223-3854-3.

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání diplomové práce: 17. února 2014

Termín odevzdání diplomové práce: 2. května 2014

Ve Zlině dne 17. února 2014

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

doc. RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce požítovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3

(2) Do právu autorského také nezahrnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, utje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použité informační zdroje jsem citovala;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 30.04.2014

Mikela Hanková

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Předmětem diplomové práce „Hodnocení a návrh opatření pro podporu přeshraniční spolupráce mikroregionu Hornácko“ je přeshraniční spolupráce mezi Českou a Slovenskou republikou.

Teoretická část obsahuje teoretické poznatky o strukturální politice EU a její přeshraniční spolupráci se zaměřením na přeshraniční spolupráci České a Slovenské republiky.

Praktická část obsahuje socioekonomickou analýzu mikroregionu Hornácko, z níž vyplynuly pozitivní i negativní vlivy na rozvoj mikroregionu, popis a zhodnocení přeshraničních projektů a spolupráce Hornácka, která se mi v programovacím období 2007-2013 jeví jako nedostatečná, a návrhy opatření a projektů pro podporu přeshraniční spolupráce mikroregionu Hornácko, které jsou zaměřeny na oblast cestovního ruchu a propagace mikroregionu.

Klíčová slova: strukturální politika Evropské unie, přeshraniční spolupráce, mikroregion, Hornácko, projekt

ABSTRACT

The subject of this diploma work „Evaluation and proposal of precaution for cross-border collaboration support of the Hornácko microregion“ is cross-border collaboration between Czech Republic and Slovak Republic.

The theoretical part involves theoretical knowledge about structural policy of the European Union and its cross-border collaboration with focusing on cross-border collaboration between Czech and Slovak Republic.

The practical part contains the socio-economical analysis of the microregion Hornácko, which showed positive and negative effects on the development of microregion, description and evaluation of cross-border projects and collaboration, which I judge in programming period 2007-2013 like insufficient, and proposal of measure and projects for cross-border collaboration support, which are focused on tourism and propagation of microregion.

Keywords: structural policy of the European Union, cross-border collaboration, microregion, Hornácko, project

Touto cestou bych ráda poděkovala Mgr. Antonínu Okénkovi za poskytnuté informace a podklady. Také bych ráda poděkovala vedoucímu práce RNDr. Pavlu Bednářovi, Ph.D. za odborné rady a připomínky, které mi věnoval během zpracování diplomové práce. Děkuji také svým rodičům za podporu při studiu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 STRUKTURÁLNÍ POLITIKA EU	13
1.1 CÍLE STRUKTURÁLNÍ POLITIKY	14
1.1.1 Cíl Konvergence.....	15
1.1.2 Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	16
1.1.3 Cíl Evropská územní spolupráce.....	16
1.2 PRINCIPY STRUKTURÁLNÍ POLITIKY.....	17
1.3 NÁSTROJE STRUKTURÁLNÍ POLITIKY EU	18
1.3.1 Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)	19
1.3.2 Evropský sociální fond (ESF)	19
1.3.3 Kohezní fond.....	20
1.3.4 Rozdělení prostředků fondů EU mezi cíle strukturální politiky	20
1.4 NOMENKLATURA ÚZEMNÍCH STATISTICKÝCH JEDNOTEK	21
1.5 STRATEGICKÉ DOKUMENTY IMPLEMENTACE STRUKTURÁLNÍ POLITIKY.....	21
1.6 OPERAČNÍ PROGRAMY V PROGRAMOVACÍM OBDOBÍ 2007-2013 PRO ČR	23
1.6.1 Orgány operačních programů.....	24
1.7 STRUKTURÁLNÍ POLITIKA V ČESKÉ REPUBLICE V OBDOBÍ 2007-2013	25
2 PŘESHraničNÍ SPOLUPRÁCE V EU, ČR A SR	27
2.1 HISTORICKÝ VÝVOJ PŘESHraničNÍ SPOLUPRÁCE V EU.....	28
2.1.1 Iniciativa INTERREG	29
2.1.2 Iniciativa Phare.....	30
2.1.3 Iniciativy a programy EU podporující přeshraničNí spolupráci.....	31
2.2 PRINCIPY PŘESHraničNÍ SPOLUPRÁCE V EU	32
2.3 FORMY PŘESHraničNÍ SPOLUPRÁCE V EU	33
2.4 STRUKTURY PODPORUJÍCÍ PŘESHraničNÍ SPOLUPRÁCI V EU	34
2.5 EUROREGIONY.....	34
2.5.1 Euroregiony v České Republice.....	35
2.6 SPOLUPRÁCE OBCÍ.....	36
2.6.1 Mikroregion.....	37
2.6.2 PřeshraničNí spolupráce obcí.....	38
2.7 PŘESHraničNÍ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY	39
2.8 OP PŘESHraničNÍ SPOLUPRÁCE ČESKÁ REPUBLIKA – SLOVENSKÁ REPUBLIKA 2007-13	40
2.8.1 Prioritní osy OPPS ČR-SR.....	41
2.8.2 Řízení programu	43
2.8.3 Financování	45
2.8.4 Fond mikroprojektů.....	46
2.8.5 Řízení projektů	47
2.8.6 Regionální operační programy	48
II PRAKTICKÁ ČÁST	49
3 SOCIÁLNĚ-EKONOMICKÝ PROFIL MIKROREGIONU HORŇÁCKO	50

3.1	ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ A POLOHA	50
3.2	HISTORICKÝ VÝVOJ	51
3.3	PŘÍRODNÍ PODMÍNKY	52
3.4	OBYVATELSTVO	53
3.5	HOSPODÁŘSTVÍ A TRH PRÁCE	56
3.6	DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA.....	59
3.7	CESTOVNÍ RUCH, KULTURA, SPORT A VOLNÝ ČAS.....	60
4	REALIZOVANÉ PROJEKTY PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE V MIKROREGIONU HORŇÁCKO V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2007-2013.....	64
4.1	ZŘÍZENÍ NOVÉ INFORMAČNÍ KANCELÁŘE PRO KOPANIČIARSKÝ A HORŇÁCKÝ REGION- 1. ČESKO-SLOVENSKÁ INFORMAČNÍ KANCELÁŘ.....	65
4.2	PŘÍHRANIČNÍ SPORTOVNĚ-KULTURNÍ AREÁLY	66
4.3	NA BĚŽKÁCH, NA KOLE I PĚŠKY-POZNEJME SE SOUSEDĚ I. ETAPA.....	67
4.4	OBJEVME PŘÍRODNÍ A KULTURNÍ KRÁSY SOUSEDŮ	68
4.5	ZA POZNÁNÍM PŘÍRODY	69
4.6	PŘÍRODNÍ VÝUKOVÁ ZAHRAĐA U EKOCENTRA KARPATY	71
4.7	ZLEPŠENÍ DOSTUPNOSTI POHRANIČÍ V OKOLÍ VELKÉ JAVOŘINY.....	72
4.8	POZRIME SA CEZ HRANICE Z VÝŠKY.....	73
4.9	ZHODNOCENÍ PROJEKTŮ	74
5	NÁVRHY OPATŘENÍ PRO PODPORU PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE MIKROREGIONU HORŇÁCKO	80
5.1	NA KOLE BLÍŽE K PŘÍRODĚ	81
5.2	PO KRÁSÁCH HORŇÁCKA A KOPANIČIARSKÉHO REGIÓNU.....	82
5.3	REKONSTRUKCE PŘÍRODNÍCH AMFITEÁTRŮ.....	83
5.4	PROPAGACÍ K TURISMU	84
	ZÁVĚR	86
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	88
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	97
	SEZNAM OBRÁZKŮ	98
	SEZNAM TABULEK.....	99
	SEZNAM GRAFŮ	100

ÚVOD

Tématem diplomové práce je „Hodnocení a návrh opatření pro podporu přeshraniční spolupráce mikroregionu Hornácko“.

Cílem práce je představení mikroregionu Hornácko a jeho přeshraniční spolupráce se slovenskými sousedy, analýza a zhodnocení efektivnosti uskutečněných projektů a vypracování možných návrhů pro podporu jeho další přeshraniční spolupráce.

Diplomová práce je zaměřena na programovací období 2007-2013, v rámci něhož jsou poskytovány podpory z fondů EU. Jedním z takových fondů je Evropský fond pro regionální rozvoj, který poskytuje podporu pro všechny tři cíle Strukturální politiky Evropské unie. Jedná se o cíl Konvergence, cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a cíl Evropská územní spolupráce. V rámci cíle Evropská územní spolupráce realizuje Česká republika přeshraniční spolupráci se všemi svými sousedními zeměmi, a to Německem, Slovenskem, Rakouskem a Polskem. Diplomová práce se zaměřila na Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika - Slovenská republika, který soustřeďuje svou pozornost na podporu rozvoje přeshraniční infrastruktury, ochranu životního prostředí, podporu spolupráce hospodářských subjektů či zlepšování služeb cestovního ruchu. Operační program obsahuje celkem tři prioritní osy, na které bylo z Fondu pro regionální rozvoj vyčleněno 92,74 mil. EUR.

Tím, že Evropská unie podporuje přeshraniční spolupráci, se snaží o odstranění bariér v příhraničních regionech a o vytvoření prostoru se vzájemnými kontakty a spoluprací členských států. Hlavními aktéry této spolupráce jsou pak zejména obce, které se kvůli nedostatku finančních a jiných zdrojů často dobrovolně sdružují a vytvářejí tak mikroregiony, které jsou založeny na vzájemné spolupráci při realizaci projektů a řešení problémových oblastí.

Teoretická část diplomové práce se bude zabývat problematikou Strukturální politiky Evropské unie. Bude představena strukturální politika a principy, na základě kterých tato politika funguje. Zmíněny budou také její cíle a nástroje v podobě fondů, ze kterých jsou tyto cíle financovány. Představena bude také Strukturální politika České Republiky, operační programy, které si stanovila na programovací období 2007-2013 a orgány, pomocí nichž jsou tyto operační programy řízeny. Druhá polovina teoretické části se pak zaměří na přeshraniční spolupráci, její historický vývoj v podobě Iniciativy INTERREG a Phare, a zejména pak na vývoj současný, kdy budou představeny formy a principy přeshraniční

spolupráce. Zejména však bude tato kapitola věnována operačnímu programu Přeshraniční spolupráce Česká republika - Slovenská republika, který je také předmětem praktické části diplomové práce.

Praktická část bude zaměřena na přeshraniční spolupráci mikroregionu Horňácko s obcemi na slovenské straně hranic, které náleží do okresu Myjava a okresu Nové Mesto nad Váhom. Nejprve však bude provedena socioekonomická analýza Horňácka a poté budou představeny projekty přeshraniční spolupráce realizované v programovacím období 2007-2013. Ty budou následně zhodnoceny nejen z hlediska jejich přínosů, ale také z pohledu jejich aktérů. Na závěr budou navrženy další možnosti podpory a projekty přeshraniční spolupráce mikroregionu Horňácko.

Základním zdrojem informací pro vypracování diplomové práce je odborná literatura, internetové zdroje a konzultace s vedoucím práce RNDr. Pavlem Bednářem, Ph.D. Podklady o projektech přeshraniční spolupráce mikroregionu Horňácko mi byly poskytnuty jednatelem mikroregionu, Mgr. Antonínem Okénkou, s nímž a dalšími starosty jsem také vedla rozhovor pro získání jejich hodnocení projektů přeshraniční spolupráce mikroregionu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 STRUKTURÁLNÍ POLITIKA EU

Zaměstnanost, růst výkonu hospodářství, ochrana životního prostředí, zvyšování životní úrovně obyvatel či jejich lidská práva a demokracie. To jsou jedny ze základních předpokladů pro rozvoj státu a zvyšování jeho konkurenceschopnosti vůči ostatním zemím. Jak uvádí Boháčková a Hrabánková (2009, s. 1): „*V současné době je důležitým kritériem trvale udržitelná zaměstnanost a tím i stabilizace obyvatel v regionech. Kvalitativní rozvoj regionů a životní úrovně jejich obyvatel, kultura, příroda, rozvoj turistického ruchu apod. zvyšují sociálně-ekonomickou přitažlivost regionů a vzájemně souvisejí se zaměstnaností obyvatel*“. Státy ovšem dosahují rozdílné ekonomické a sociální úrovně a proto 1. 1. 1993 nabyla účinnosti Maastrichtská smlouva zakládající Evropskou unii.

Peggy Kahn (2008, s. 11) označuje Evropskou unii za organizaci složenou z 28 států, která tvoří určitý stupeň rozhodování a tvorby práva nad úrovní jednotlivých členských zemí. Evropská unie se podle něj snaží odstraňovat rivalitu mezi zeměmi a naopak prosazovat jejich vzájemnou spolupráci. Tím, jak k Evropské unii přistupují další státy a dochází tak k jejímu rozšiřování, roste také odpovědnost unie a ta se stává důležitou nejen pro politické představitele, ale také pro mnoho lidí a občanů unie v jejich každodenním životě.

Neill Nugent (2006, s. 8-23) se naopak zabývá Evropskou unií především z hlediska jejího historického utváření. Během 2. světové války se musely státy vypořádat s řadou problémů, a proto začaly uvažovat o transformaci a radikální změně, zejména na politické a ekonomické úrovni. Transformace probíhala ve čtyřech bodech: boj proti nacionalismu, nová politická mapa Evropy (zrušení sovětské, americké a britské zóny), mezinárodní rovnováha sil a řešení poválečných problémů Německa. Snaha o poválečnou evropskou integraci pak vyústila roku 1951 přijetím Pařížské smlouvy zakládající Evropské společenství uhlí a oceli a následným přijetím Římské smlouvy zakládající Evropské hospodářské společenství a Evropské společenství pro atomovou energii, předchůdce Evropského hospodářského společenství, ze kterého se později vyvinula dnešní Evropská unie.

Evropská unie je politické a hospodářské společenství, usilující zejména o snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi jednotlivými státy a regiony a posílení jejich hospodářské a sociální soudržnosti. I když je EU hospodářsky úspěšná, existují mezi jednotlivými státy a jejich regiony mnohdy značné rozdíly. K jejich snižování slouží jedna ze základních politik Evropské unie a to strukturální politika, která je souhrnem regionální politiky, politiky soudržnosti a sociální a zemědělské politiky. Tato politika směřuje svůj zá-

jem k nejméně rozvinutým členským státům a jejich regionům, usiluje o snížení jejich zaostalosti a zvýšení atraktivity a příjmů prostřednictvím přerozdělování finančních prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Zaměřuje se tedy na vyrovnávání hospodářských a sociálních rozdílů mezi jednotlivými regiony a má zásadní roli při budování jednotného trhu.

Strukturální politika se realizuje v jednotlivých programovacích obdobích pomocí komplexních mechanismů zřizovaných jak na úrovni EU (Strategické obecné zásady společenství) i státu (Národní strategický referenční rámec). V programovacím období 2007-2013 byla na strukturální politiku vynaložena více než třetina rozpočtu EU (cca. 347 mld. EUR), a proto ji řadíme mezi nejvýznamnější evropské agendy (Regionální politika, © 1995).

1.1 Cíle strukturální politiky

Evropská unie si stanovila cíle, které spadají nejen do tradičních oblastí ekonomických a politických priorit, ale také do některých sfér mimoekonomických, jako je *acquis communautaire*, EU jako prostor svobody, bezpečnosti a práva či ochrana práv a zájmů občanů členských států. Unie tak vytvořila komplex strukturovaných a vzájemně propojených cílů ekonomických, sociálních, mezinárodně politických a cílů vnitřní bezpečnosti a justice.

Komplex cílů je založen na společných hodnotách, které jsou obsaženy ve Smlouvě o EU. Těmito hodnotami se musí řídit nejen členské země, ale i země, které se o členství teprve uchází, a pokud by státy tyto hodnoty porušily, lze jim udělit různé sankce.

„Evropská unie je tedy založena na zásadách svobody, demokracie, právního státu a respektování základních lidských práv a svobod“. (Cihelková, Jakš et al., 2004, s. 30-31).

Cíle strukturální politiky se ve značné míře odvíjí od tzv. pilířového uspořádání Evropské unie. První pilíř EU tvoří jádro Evropské unie. Zaštiťuje tradiční úkoly EU, mezi které řadíme ochrana životního prostředí, zaměstnanost, trvale udržitelný rozvoj, sociální ochrana a další.

Druhým pilířem je společná zahraniční a bezpečnostní politika, která zabezpečuje společné hodnoty, nezávislost a integritu Unie v souladu se zásadami Charty OSN, posiluje bezpečnost EU, podporuje mezinárodní spolupráci či rozvíjí a upevňuje demokracii.

Třetí pilíř zaměřuje svou činnost na oblast policejní a justiční spolupráce. Reaguje na procesy vyvolané vnitřním trhem, na skupiny migrantů usilujících o vstup do EU a omezuje rasismus či kriminalitu. (Cihelková, Jakš et al., 2004, s. 31-32)

Cíle strukturální politiky na programovací období 2007-2013 vycházejí ze strategie přijaté na zasedání Evropské rady v Lisabonu v roce 2000 a v Göteborgu v roce 2001. Zde byla stanovena jako hlavní nástroj pro růst a zaměstnanost politika hospodářské a sociální soudržnosti.

Nařízení Rady EU č. 1083/2006 stanovuje, že „*se Společenství za účelem posilování hospodářské a sociální soudržnosti zaměří na snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů a na snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů nebo ostrovů, včetně venkovských oblastí*“. Tuto činnost mají přitom podporovat strukturální fondy, Evropská investiční banka a další finanční nástroje. Politika soudržnosti by měla podporovat harmonický a udržitelný rozvoj Společenství, růst, konkurenceschopnost a zaměstnanost začleněním priorit Společenství v oblasti udržitelného rozvoje, které budou financovány z Fondu soudržnosti.

Nařízení dále stanovuje, že v rámci cílů strukturální politiky by měly být brány v potaz hospodářské, sociální i územní charakteristiky regionů. (Evropská unie, 2006, s. 1)

Cíle pro období 2007-2013 stanovuje již zmíněné nařízení č. 1083/2006, o obecných ustanoveních o ERDF, ESF a Fondu soudržnosti a o zrušení Nařízení Rady EU č. 1260/1999. Jedná se o cíl Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a cíl Evropská územní spolupráce.

1.1.1 Cíl Konvergence

Cíl Konvergence je cílem určeným na urychlení procesu konvergence nejméně rozvinutých členských zemí a jejich regionů. Tento cíl je uskutečňován pomocí opatření, jako jsou investice do hmotného a lidského kapitálu, rozvoj znalostí společnosti, inovací, zvyšování schopnosti adaptovat se na ekonomické a sociální změny, zlepšovat výkon institucionální správy a zvyšovat kvalitu životního prostředí. Tato opatření mají za úkol zvyšovat podmínky pro ekonomický růst a růst zaměstnanosti.

Boháčková a Hrabánková (2009, s. 44) označují za regiony způsobilé čerpat finanční prostředky v rámci tohoto cíle regiony na úrovni NUTS 2, přičemž v České republice se jedná o regiony soudržnosti, jejichž HDP na obyvatele měřený paritou kupní síly a vypočtený na základě údajů Společenství za období 2000-2002 je nižší než 75 % průměru EU. Dále jsou to státy, jejichž hrubý národní produkt HND na obyvatele je nižší než 90 % průměru EU.

V České Republice pod tento cíl spadají všechny regiony soudržnosti s výjimkou hlavního města Prahy.

Cíl Konvergence je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj ERDF, Evropského sociálního fondu ESF a Fondu soudržnosti. Celková vynaložená částka na cíl Konvergence činí 283,3 mld. EUR, tedy 81,5 % z celkového rozpočtu strukturální politiky. Mezi financované projekty lze zařadit zlepšení základní infrastruktury, podpora podniků, vysokorychlostní připojení k internetu či vytváření pracovních příležitostí. (Tři cíle, © 1995)

1.1.2 Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Tento cíl se vztahuje na regiony, které nespádají pod cíl Konvergence. Má za úkol posílit konkurenceschopnost a přitažlivost regionů pro podnikatele a investory, včetně zvýšení zaměstnanosti. Mezi opatření vedoucí k dosažení cíle patří obdobně jako u cíle Konvergence investice do hmotného a lidského kapitálu, rozvoj inovací a znalostní společnosti, ochrana životního prostředí a navíc zvyšování dostupnosti trhu práce pro pracovní síly i podniky, adaptace pracovních sil a podniků na změněné podmínky a dostupnost a rovnost v přístupu na trh práce pro všechny osoby.

Územně sem spadají regiony na úrovni NUTS 1 a 2 a také regiony, které v předchozím programovacím období byly zařazeny do cíle Konvergence, ale v novém programovacím období již podmínky pro toto zařazení nesplňují. V ČR je to hlavní město Praha.

V rámci tohoto cíle jsou také definovány znevýhodněné oblasti. Boháčková a Hrabánková (2009, s. 44-45) je definuje jako ostrovní státy způsobilé v rámci fondu soudržnosti, hornaté oblasti definované vnitrostátními právními předpisy členského státu a řídké či velmi řídké osídlené oblasti a oblasti, které byly do dubna 2004 vnějšími hranicemi Společenství a od té doby jimi již nejsou.

Tento cíl je financován z ERDF a ESF, a na jeho realizaci byla vyměřena částka 55 mld. EUR, tedy 16 % z rozpočtu strukturální politiky. Mezi financované projekty patří rozvoj ekologické dopravy, podpora výzkumných středisek, vysokých škol a malých podniků, odborná příprava a vytváření pracovních příležitostí. (Tři cíle, © 1995)

1.1.3 Cíl Evropská územní spolupráce

Cíl Evropská územní spolupráce má za úkol posílit přeshraniční spolupráci prostřednictvím společných místních a regionálních iniciativ, nadnárodní spolupráci prostřednictvím opat-

ření souvisejících s prioritami Společenství a také posílit meziregionální spolupráci a výměnu zkušeností na vhodné územní úrovni.

Do tohoto cíle spadají regiony NUTS 3 neboli kraje, které se nacházejí v blízkosti pozemských hranic vnitřních i vnějších a podél mořských hranic. Spadají sem tedy všechny regiony na území České republiky. (Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 45-47)

Cíl Evropská územní spolupráce je financován z ERDF. Vynaložená částka na období 2007-2013 činí 8,7 mld. EUR, přičemž čerpat dotace mohou všechny regiony na projekty jako je společné hospodaření s přírodními zdroji, ochrana před riziky či zlepšení dopravního spojení. (Tři cíle, © 1995)

Cíle	Fondy
Konvergence	ERDF ESF Fond soudržnosti
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	ERDF ESF
Evropská územní spolupráce	ERDF

Tabulka č. 1 Cíle a fondy strukturální politiky EU pro období 2007-2013 (Vlastní zpracování dle Europa.eu, © 1995)

1.2 Principy strukturální politiky

Strukturální politika a využívání strukturálních fondů vychází při financování projektů z principů stanovených v nařízení o obecných ustanoveních o strukturálních fondech.

Mezi dva hlavní principy patří princip partnerství a princip adicionality, známý také jako princip spolufinancování či princip komplementarity.

Princip partnerství je založen na předpokladu, že všichni zúčastnění hospodářští a sociální partneři se podílí na fázi programování a implementace strukturální politiky. Je tedy založen na spolupráci Evropské komise a příslušných orgánů na národní, regionální a místní úrovni.

Princip adicionality znamená, že finanční prostředky získávané z Evropské unie pouze doplňují, nikoliv nahrazují finanční prostředky jednotlivých členských států. V podstatě jde o spolufinancování realizovaných projektů. V praxi to znamená, že prostředky poskytnuté

ze zdrojů Evropské unie musí být doplněny stanoveným podílem zdrojů příjemce podpory, ať už se jedná o státní rozpočet, rozpočet místní či rozpočet fyzické osoby.

Princip subsidiarity stanovuje, že všechna opatření by měla být provedena na co nejnížší možné úrovni rozhodování, pokud je daná úroveň schopna efektivně realizovat toto opatření. Pokud pak nejsou členské státy schopny plnit určité úkoly, toto plnění přebírají instituce Evropské unie.

Princip koncentrace zajišťuje, aby prostředky vynakládané z fondů EU šly pouze na taková opatření, která jsou významná pro hospodářskou a sociální soudržnost Evropské unie. Prostředky tedy putují do znevýhodněných a zaostávajících regionů, kde přináší maximální užitek.

Princip programování znamená, že instituce Evropské unie usměrňují a monitorují využívání finančních prostředků a zajišťují, aby jejich využívání bylo v souladu s obecnými politikami Společenství a pokyny Evropské komise. Také stanovují časový rozvrh pro alokaci pomoci. Prostředky fondů jsou alokovány na základě víceletých či víceoborových programů, nikoliv na základě jednotlivých projektů. (About European Funds, © 2009)

Princip solidarity je hlavní myšlenkou strukturální politiky. Jeho podstatou je vzájemná pomoc států různé ekonomické a sociální úrovně. Pravidlem je, že hospodářsky vyspělejší státy přispívají do společného rozpočtu více než státy, které jsou hospodářsky slabší. Silné státy tedy financují rozvoj států slabších.

Princip monitorování a vyhodnocování stanovuje průběžné sledování a vyhodnocování prováděných opatření a také vyhodnocení celkové efektivnosti vynakládaných finančních i věcných prostředků. Hodnocení opatření se pak uskutečňuje na třech úrovních: předběžné (hodnocení předpokládaných dopadů), průběžné (hodnocení realizace) a následné hodnocení (zhodnocení skutečných přínosů). (Evropská unie a strukturální politika, © 2008)

1.3 Nástroje strukturální politiky EU

Strukturální politika je naplňována prostřednictvím fondů EU. Hlavním úkolem fondů je snižovat zaostalost regionů a zajistit v nich vyrovnaný a udržitelný rozvoj a to zejména realizací projektů v rámci rozvojových programů stanovených pro každé programovací období.

V rozpočtovém období 2007-2013 došlo ke zjednodušení systému čerpání prostředků strukturální politiky EU a ke snížení počtu nástrojů ze šesti na tři (oproti období 2000-

2006). Evropská unie tedy disponuje třemi hlavními fondy: Evropským fondem pro regionální rozvoj (ERDF) a Evropským sociálním fondem (ESF), označovanými jako fondy strukturální, a Fondem kohezním.

Strukturální fondy zajišťují financování zaostalých regionů, regionů znevýhodněných, oblastí řídké osídlených atd. a proto jsou nástrojem směřujícím k finanční podpoře územních samosprávných celků za účelem jejich rozvoje a snižování disparit. (Fondy Evropské unie)

1.3.1 Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 1080/2006 o ERDF stanovuje, že „*úkolem Evropského fondu pro regionální rozvoj je pomáhat odstraňovat zásadní regionální rozdíly ve Společenství*“.

Vzhledem k objemu finančních prostředků se jedná o největší ze strukturálních fondů. Jeho prostředky jsou určeny pro všechny tři cíle strukturální politiky, má tedy široký záběr a zasahuje do mnoha oblastí, avšak nejpodstatnější je modernizace a posilování hospodářství. ERDF realizuje projekty investiční (tvrdé), jako je například modernizace infrastruktury, odstraňování ekologických zátěží, rekonstrukce kulturních památek či výstavba infrastruktury pro poskytování zdravotní péče. (Fondy Evropské unie)

Aby byla prováděná opatření financovaná z ERDF účinná a efektivní, je nutné zabezpečit řádnou správu věcí veřejných a partnerství mezi příslušnými územními a socioekonomickými partnery, zejm. regionálními a místními orgány, a se všemi dalšími subjekty, které se podílejí na provádění operačních programů spolufinancovaných Evropským fondem pro regionální rozvoj. (Evropská unie, 2006, s. 1)

1.3.2 Evropský sociální fond (ESF)

Marek a Kantor (2007, s. 31) uvádí, že „*Evropský sociální fond je nejstarším strukturálním fondem EU. Byl založen v roce 1957 díky Římské smlouvě s cílem snižovat nezaměstnanost a zlepšit fungování trhu práce. V současnosti je hlavním nástrojem sociální politiky a politiky zaměstnanosti.*“

ESF tedy podporuje aktivity v oblastech zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů. Posiluje sociální programy členských států, pomáhá rizikovým skupinám obyvatel, podporuje rovné příležitosti na trhu práce a zlepšuje mobilitu pracovních sil v rámci EU.

Z tohoto fondu jsou financovány neinvestiční, tzv. měkké projekty, jako např. rekvalifikace nezaměstnaných, rozvoj vzdělávacích programů a speciální programy pro osoby se zdravotním postižením. (Fondy Evropské unie)

1.3.3 Kohezní fond

Kohezní fond bývá označován také jako Fond soudržnosti. Má za úkol podporovat rozvoj chudších států, nikoli regionů na rozdíl od strukturálních fondů (ERDF a ESF). Financuje investiční projekty se zaměřením na dopravní infrastrukturu, ochranu životního prostředí, oblast energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie.

Členské státy oprávněné k čerpání finančních prostředků z tohoto fondu musí splňovat dvě kritéria a to, že jejich HND na obyvatele je menší jako 90 % průměru EU a mají sestavený program ke splnění podmínek hospodářského sblížení (tzv. konvergenční program). (Fondy Evropské unie)

1.3.4 Rozdělení prostředků fondů EU mezi cíle strukturální politiky

V programovacím období 2007-2013 Česká Republika získala celkem 26,7 mld. EUR, avšak pro úspěšné čerpání musela k této částce přispět cca. 4 miliardami EUR, jelikož EU financuje maximálně 85 % výdajů z aktivit uskutečněných v rámci strukturální politiky.

Cíl	Fondy pro EU27 (mld. EUR)	Procentní podíl (%)	Fondy pro ČR (mld. EUR)	Procentní podíl (%)
Konvergence	283	81,54	25,88	96,98
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	54,96	15,95	419,09	1,56
Evropská územní spolupráce	8,72	2,52	389,05	1,46
Celkem	347	100,00	26,69	100,00

Tabulka č. 2 Rozdělení prostředků fondů EU mezi cíle strukturální politiky v období 2007-2013
(Vlastní zpracování dle Strukturální fondy)

1.4 Nomenklatura územních statistických jednotek

Klasifikace NUTS byla vytvořena Statistickým úřadem EU (Eurostatem) ve spolupráci s ostatními orgány EU za účelem klasifikování jednotné struktury územních jednotek v členských zemích. Tato klasifikace se v EU využívá zejména pro statistické potřeby a také pro začlenění regionů různé úrovně pod jednotlivé cíle strukturální politiky. Uživatelé statistik tak získávají srovnatelné údaje o Evropské unii.

Jedná se o klasifikaci hierarchickou, kdy každý členský stát nejprve určuje největší jednotku NUTS 1 a poté jednotky nižší NUTS 2 a NUTS 3. Je zde uplatňován princip komplementarity, který říká, že řádově vyšší jednotky jsou tvořeny určitým počtem jednotek nižších.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 1059/2003 o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek určuje minimální a maximální hodnotu počtu obyvatel pro tři základní úrovně NUTS regionů, čímž je z hlediska počtu obyvatel zajišťována určitá homogenita regionů. (Evropská unie, 2003, s. 1-5)

Úroveň	Minimum	Maximum
NUTS 1	3 mil.	7 mil.
NUTS 2	800 000	3 mil.
NUTS 3	150 000	800 000

Tabulka č. 3 Minimální a maximální hodnoty počtu obyvatel pro zařazení do příslušné úrovně NUTS (Vlastní zpracování dle EUR-Lex.Europa, © 1998, s. 5)

1.5 Strategické dokumenty implementace strukturální politiky

Po přistoupení České Republiky do EU byla vypracována celá řada národních strategických programových dokumentů, které jsou vypracovány tak, aby byly v souladu s dokumenty Evropské unie. Tyto dokumenty pojednávají o cílech a prioritách, kterých se daný region, v rámci sedmiletého programovacího období, snaží dosáhnout.

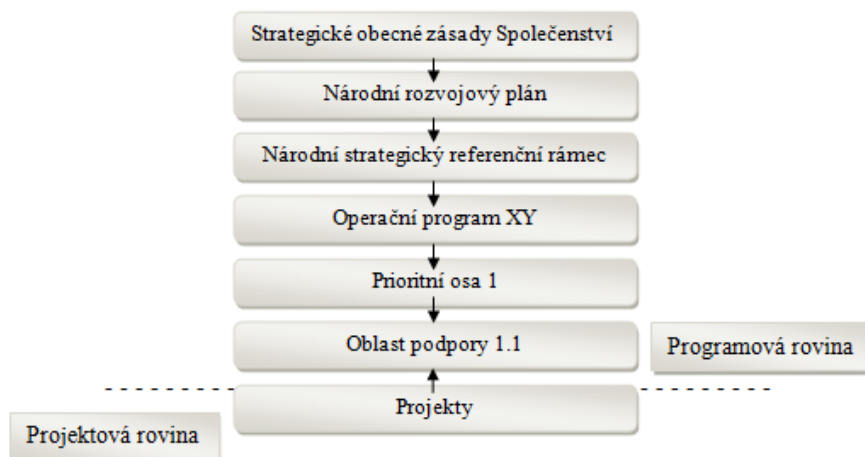
Realizace strukturální politiky se řídí dokumenty na úrovni evropské i národní. Strategickým dokumentem vydaným Evropskou unií a platným pro všechny členy EU jsou Strategické obecné zásady Společenství (SOZS), které vystihují hlavní zásady a priority strukturální politiky pro období 2007-2013. SOZS byl přijat Radou EU v roce 2006 a jako hlavním obsahem jsou pravidla programování, řízení, kontroly a hodnocení nové politiky

soudržnosti a čtyři specifická nařízení pro ERDF, ESF, Fond soudržnosti a Evropské sdružení pro územní spolupráci. Evropská komise v tomto dokumentu doporučuje, aby byly upřednostňovány programy zaměřené na zlepšování atraktivnosti měst a regionů EU jako míst, kam je dobré investovat, dále projekty zaměřené na regionální inovace a růst ekonomiky založeném na znalostech, a projekty určené pro vytváření většího počtu kvalitnějších pracovních míst.

Na národní úrovni členské státy sestavují Národní strategický referenční rámec, Národní rozvojový plán a operační programy.

Národní strategický referenční rámec (NSRR) je národní rozvojovou strategií a referenční nástroj pro programování fondů. Členská země si jej navrhuje sama a to za využití principu partnerství. NSRR je spojnicí mezi evropskými a národními prioritami, neboť na jeho základě členský stát projednává s Evropskou komisí podobu národních operačních programů. Marek a Kantor definují NSRR jako dokument vycházející z Národního rozvojového plánu ČR, který představuje české priority a popisuje implementaci potřebnou pro efektivní využití unijních prostředků. NSRR je rozdělen na dvě části- strategická a operační. Strategická část konkretizuje zvolenou strategii pro všechny cíle strukturální politiky a operační část obsahuje seznam operačních programů a částky, které přísluší každému z nich. (Marek, Kantor, 2007, s. 35-39)

Národní rozvojový plán je nezbytný pro to, aby členský stát mohl čerpat prostředky z fondů EU. Stanovuje v návaznosti na uspořádání strukturální politiky EU hlavní priority budoucího vývoje České republiky, jako je např. podnikání, lidské zdroje a řešení regionálních disparit. Priority jsou dále rozčleněny do dílčích cílů a promítnuty do konkrétních operačních programů. Národní rozvojový plán obsahuje také pravidla a strategie čerpání prostředků, priority jednotlivých cílů, systém koordinace strukturální politiky a další. (Jeníček et al., s. 114)

Obrázek č. 1 Hierarchie strategických programových dokumentů na období 2007-2013 v ČR (Vlastní zpracování dle Strukturální fondy)

1.6 Operační programy v programovacím období 2007-2013 pro ČR

Pro každé programovací období si členské země vypracovávají operační programy, které jsou schvalovány Evropskou komisí a na jejichž základě mohou čerpat prostředky z evropských fondů. Operační programy stanovují, které problémové oblasti chtějí dané země řešit a čeho chtějí v programovacím období dosáhnout. Konkrétní projekty realizované na základě operačních programů tedy nejsou nahodilé, ale vybírají a realizují se tak, aby byly v souladu s cíli strukturální politiky a pomáhaly odstraňovat problémy popsány ve strategických dokumentech. (Operační programy)

Čerpání dotací z EU je tedy založeno na operačních programech (OP), což jsou plány konkrétních intervencí a z pohledu žadatelů a realizátorů projektů se jedná o nejdůležitější dokumenty. OP obsahují priority a popis řízení, finančních zdrojů a oblastí intervencí na národní i regionální úrovni.

Operační programy se člení na prioritní osy, v nichž jsou kvantifikovány cíle a hodnocení očekávaného vlivu, a oblasti podpory, které vymezují, jaké typy projektů mohou být podpořeny z příslušné prioritní osy. Obsahují také víceletý finanční plán, což je předpokládaná finanční suma pro každou prioritu, a opatření pro realizaci, kde jdou popsány řídicí orgány, monitorovací mechanismy či systém kontroly.

Operační programy lze začlenit do dvou skupin. První skupinou jsou programy tematické, které se zaměřují na řešení problematiky jednotlivých oblastí či sektorů, a programy regionální operující vždy v daném regionu.

Vláda ČR přijala na základě Národního rozvojového plánu a Národního strategického referenčního rámce 24 operačních programů pro programovací období 2007-2013. Tematické a regionální OP spadají pod cíl 1 Konvergence, operační programy pro Prahu pod cíl 2 Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a programy pro evropskou územní spolupráci pod cíl 3 Evropská územní spolupráce. Jedná se o tyto programy:

- Tematické operační programy (8): OP Podnikání a inovace, OP Výzkum a vývoj pro inovace, OP Rozvoj lidských zdrojů a zaměstnanost, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, OP Životní prostředí, OP Doprava, OP Technická pomoc, Integrovaný operační program
- Regionální operační programy (7): OP Střední Čechy, OP Severozápad, OP Jihozápad, OP Severovýchod, OP Jihovýchod, OP Střední Morava, OP Střední Morava
- OP pro Prahu (2): Praha-Konkurenceschopnost, Praha-Adaptabilita
- OP pro Evropskou přeshraniční spolupráci: OP Mezuregionální spolupráce, OP Nadnárodní spolupráce, OP Přeshraniční spolupráce ČR-Sasko, Bavorsko, Polsko, Slovensko, Rakousko, INTERACT II, ESPON 2013

V programovacím období získala ČR na realizaci operačních programů částku ve výši 26,7 mld. EUR, přičemž největší podíl z této částky jde na pokrytí výdajů na splnění cíle 1 Konvergence. (Marek, Kantor, 2007, s. 39-58)

1.6.1 Orgány operačních programů

Na národní úrovni Česká Republika definovala 4 základní instituce pro řízení a koordinaci Národního strategického referenčního rámce:

- Národní orgán pro koordinaci
- Monitorovací výbor NSRR- Řídící a koordinační výbor
- Platební a certifikační orgán- Národní fond
- Auditní orgán- Centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu

Národní orgán pro koordinaci připravuje Národní rozvojový plán a Národní strategický referenční rámec. Také vede jednání s Evropskou komisí o možných postupech realizace strukturální politiky, vytváří jednotný rámec pro řízení, realizaci, kontrolu a monitorování operačních programů nebo zpracovává metodiky a manuály platné pro všechny operační programy. V ČR je tímto orgánem Ministerstvo pro místní rozvoj, které zaštiťuje všechny

operační programy. To také zřídilo Národní orgán pro koordinaci jako koordinační a metodický orgán odpovědný vládě ČR za realizaci NSRR.

Monitorovací výbor je řídicím a koordinačním orgánem zajišťující nejširší koordinaci za účasti orgánů zapojených do implementace a jiných hospodářských a sociálních partnerů. Výbor projednává a schvaluje finanční a věcné změny operačních programů a koordinuje systémová opatření, jako je monitorovací systém či institucionální struktury.

Platební a certifikační orgán je odborem Národního fondu Ministerstva financí, který zabezpečuje pro všechny OP tok finančních prostředků z fondů EU do ČR.

Auditní orgán provádí finanční kontrolu a odpovídá za provádění auditů k ověření účinného a efektivního fungování řídicího a kontrolního systému realizace podpory z fondů EU. (Řízení fondů EU)

1.7 Strukturální politika v České Republice v období 2007-2013

Vstup České Republiky do Evropské unie v roce 2004 byl spojen s možností čerpat finanční prostředky z fondů strukturální politiky a financovat tak projekty potřebné pro rozvoj regionů. V programovacím období 2000-2006 se ČR stala třetím největším příjemcem podpory strukturální politiky, díky čemuž je považována tato politika za dominantní rozvojovou politiku realizovanou v ČR.

Při tvorbě strukturální politiky na období 2007-2013 se proces přípravy českých programových dokumentů setkal s řadou problémů. Jedním z problémů byla volba mezi jedním regionálním operačním programem společným pro všechny regiony a mezi regionální operačními programy vytvořenými zvláště pro každý region. Národní úroveň preferovala jeden ROP a zástupci regionů naopak více regionů, přičemž byl odsouhlasen návrh sedmi regionálních operačních programů.

Strukturální politika pro programovací období 2007-2013 je popsána v základním strategickém dokumentu strukturální politiky a to Národním strategickém referenčním rámci (NSRR).

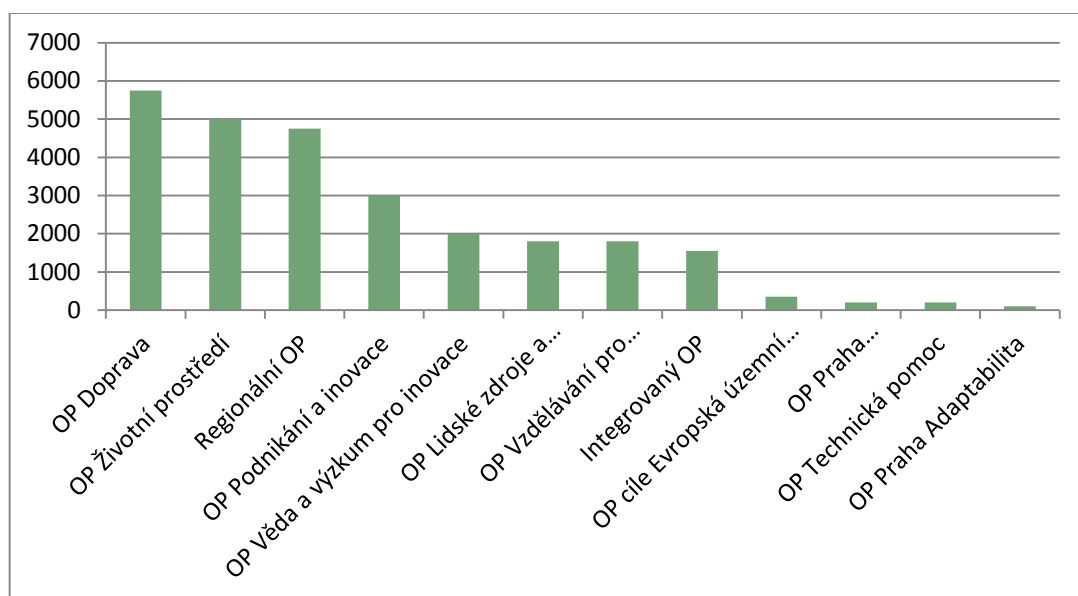
Pro období 2007-2013 je vytyčen globální cíl NSRR v podobě udržitelného rozvoje a konkurenceschopnosti a také v podobě hospodářské, sociální a územní soudržnosti. ČR se má stát přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel a také má usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů.

NSRR stanovila čtyři strategické cíle: konkurenceschopná česká ekonomika, otevřená, flexibilní a soudržná společnost, atraktivní prostředí a vyvážený rozvoj území.

Byla zjednodušena úroveň prioritních os, které byly formulovány přímo ve vztahu ke strategickým cílům a napojeny na jednotlivé operační programy, kterých bylo vytvořeno 24.

Hlavním koordinátorem strukturální politiky zůstalo ministerstvo pro místní rozvoj, které koordinuje politiku prostřednictvím Národního orgánu pro koordinaci NSRR.

V rámci financování operačních programů z jednotlivých fondů byl posílen význam investičních projektů financovaných z ERDF na úkor projektů neinvestičních financovaných z ESF. Operační programy s nejvyšší alokací se staly OP Doprava, OP Životní prostředí a Regionální OP. Nejméně prostředků získal OP Praha Adaptabilita (viz. graf č. 1).

Graf č. 1 Finanční alokace operačních programů v období 2007-2013 v mil. EUR (Vlastní zpracování dle Hájek a Novosák, s. 143)

Změny ve tvorbě strukturální politiky v programovacím období 2007-2013 přinesly celou řadu pozitivních změn v různých oblastech včetně financování. Příkladem změny tohoto typu je systém modifikovaných plateb, který redukuje problém předchozího programovacího období 2000-2006 spojený s nutností zajištění dostatečných finančních prostředků pro předfinancování projektů.

Současně byl kladen důraz na „posun důrazu monitoringu a hodnocení projektů od formální kontroly chyb při administraci projektu a přísného dodržování pravidel publicity směrem k faktické kontrole výstupů, efektivity a celkových přínosů projektů.“ (Hájek, Novosák, 2010, s. 135-144)

2 PŘESHraniční SPOLUPRÁCE V EU, ČR A SR

Spolupráce je významným prvkem v oblasti lidských vztahů. Umožňuje snadnější a účinnější dosažení potřebných výsledků, kterých by mnohdy bez spolupráce nebylo možné dosáhnout. Důležitost spolupráce se projevuje nejen v oblasti lidských vztahů, ale i v oblasti činnosti a komunikace nejrůznějších subjektů. Ne vždy je však tato spolupráce nejlepší volbou, protože ne všichni partneři mají dostatek schopností a zdrojů, které jsou zapotřebí k dosažení vytyčeného cíle. Proto musí být zhodnoceny sociální a ekonomické faktory spolupráce a zajištěn její úspěšný průběh, který následně vede k dosažení stanovených výsledků. Spolupráce na veřejnoprávní úrovni, na rozdíl od spolupráce na úrovni soukromoprávní, má však ve většině případů pozitivní dopad a proto se dohoda o spolupráci stává jedním z nástrojů, který je veřejnou správou používán stále častěji. Jedná se také o spolupráci při realizaci regionální a strukturální politiky jakožto činnosti vedoucí ke snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a zabezpečování jejich harmonického rozvoje. V současnosti je také zdůrazňována nutnost spolupráce obcí a jiných subjektů nejen na národní úrovni, ale i úrovni přeshraniční. (Galvasová et al., 2007, s. 9; Gray et al., 2003, s. 216-228)

Podle článku 2 Evropské rámcové úmluvy o přeshraniční spolupráci mezi územními orgány, série evropských úmluv č. 106, se termínem přeshraniční spolupráce rozumí „*jakékoliv společně odsouhlasené akce, jejichž cílem je propagovat a podporovat dobré sousedské vztahy mezi územními společenstvími nebo úřady v pravomoci dvou nebo více smluvních stran, jakož i uzavírání jakýchkoliv dohod a smluv, které budou nezbytné pro dosažení uvedených cílů. Přeshraniční spolupráce bude probíhat v rámci pravomocí jednotlivých územních společenství nebo úřadů, jež jsou stanoveny právními normami jednotlivých států*“.

Eva G. Heidbreder (2011, s. 103) definuje přeshraniční spolupráci jako distribuční politiku, která poskytuje finanční prostředky příhraničním regionům spadajících pod Evropskou unii. Přeshraniční spolupráce jakožto distribuční politika vznikla ještě před rozšiřováním EU o nové členské státy a proto po přístupu nových členských států a zrušení vnitřních hranic bylo nutné během vývoje této spolupráce pozměňovat její cíle a také zapojit Evropskou komisi do její realizace.

Přeshraniční regiony na základě jim svěřených kompetencí realizují přeshraniční spolupráci v oblasti ekonomické, kulturní a environmentální. Do této spolupráce se snaží aktivně

zapojovat dříve marginální a okrajové příhraniční regiony, které se díky přeshraniční spolupráci mění na regiony ústřední a dynamické. (Hooper, Kramsch, 2004, s. 3)

2.1 Historický vývoj přeshraniční spolupráce v EU

V 19. a 20. století se vyvinula struktura evropských států, z nichž většina existuje dodnes. Kvůli strachu z vojenských intervencí však vznikaly nepřirozené hranice těchto států, což vedlo ke vzniku velmi slabě osídlených příhraničních oblastí, které patřily k periferním, strukturálně slabým oblastem s omezeným dopravním spojením a hospodářstvím. Odlišná politika na obou stranách hranice, především v oblasti správy, daní, práva, hospodářství a kultury, měla za následek přeměnu státních hranic v bariéry mezi státy. Toto negativně ovlivnilo ochotu států spolupracovat a navazovat vzájemné kontakty.

Pro překonání překážek vzájemné spolupráce se již v 50. letech 20. století zástupci mnoha evropských příhraničních oblastí spojili, aby projednali odstranění hraničních bariér a možnosti přeshraniční spolupráce. Cílem bylo např. zlepšení životní úrovně, trvalé zajištění míru či odstranění faktorů, které vedly k rozdělení lidí v sousedících příhraničních regionech. Pro tento zásadní krok ve vývoji přeshraniční spolupráce však neměly státy dostatečné zákonné a administrativní kompetence a proto byly založeny komunální/regionální svazy na obou stranách hranice na základě příslušného národního práva. Tyto svazy realizovaly společné zájmy a přeshraniční spolupráci, mnohdy se spojily v přeshraniční zastřešující svaz (Euregios) a od roku 1960 zaměřily svou činnost na zlepšení sociálně kulturní a ekonomické situace obyvatel a odstranění hraničních bariér. Od 70. let 20. stol. uskutečňují příhraniční a přeshraniční regiony politiku přeshraniční spolupráce stále častěji a to zejména díky sdružení Evropské příhraniční regiony (AGEG), založeném roku 1971 na popud Rady Evropy. (Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci, © 2010)

Úkolem AGEG je upozorňovat příhraniční regiony na jejich problémy a příležitosti, iniciovat a koordinovat meziregionální spolupráci v celé Evropě a podporovat výměnu zkušeností a znalostí s cílem identifikovat společné zájmy. AGEG dále organizuje akce, které se zaměřují na řešení přeshraničních problémů, informuje evropské politické orgány a veřejnost o otázkách přeshraniční spolupráce, žádá o finanční prostředky a realizuje projekty. (Aims and Tasks of AEBR, © 2010)

Na konci 80. let 20. století se staly státní hranice více volnými, a to díky zavedení jednotného evropského trhu a demokratickému vývoji ve střední a východní Evropě. Začaly

vznikat příhraniční a přeshraniční regiony připojující se k AGEG, a také se objevily nové formy spolupráce, jako např. stavba mostu mezi Francií a Velkou Británií či mezi Dánskem a Švédskem. Došlo k otevření hranic, čímž se obrátila pozornost k přetrvávajícím problémům a proto, aby byl naplněn cíl „integrace Evropy“, byla vyžadována speciální politika pro odstranění problémů na hranicích a vznik následujících iniciativ. (Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci, © 2010)

Usnesením Evropského parlamentu v roce 1995 vznikl program přeshraniční spolupráce CBC Phare (Phare Cross Border Cooperation Programme), který je určen pro kandidátské země sousedícími s členskými zeměmi EU. Oproti tomu pro členské státy již program přeshraniční spolupráce existoval, jednalo se o Iniciativu INTERREG (přijata v roce 1990).

„Nástroj Phare CBC byl zaměřen na posílení přeshraniční spolupráce v oblastech na vnějších hranicích EU. Jeho hlavním cílem bylo připravit kandidátské státy na čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů, resp. na následný přechod z tohoto předstrukturálního nástroje k realizaci Iniciativy INTERREG.“ V ČR byl nejvíce využíván na hranicích se starými členskými státy, Německem a Rakouskem. (Dočkal et al., 2005, s. 29)

2.1.1 Iniciativa INTERREG

INTERREG I

V červenci 1990 byla oficiálně zahájena Iniciativa INTERREG, která byla tvořena 31 programy přeshraniční spolupráce na vnitřních i vnějších hranicích EU vedoucí k realizaci 2500 projektů v letech 1991-1993. I přes poměrně omezený rozpočet (1,082 mil. EUR) se stala tato iniciativa základem evropské integrace.

INTERREG I se zaměřil na podporu těchto oblastí: malé a střední podniky, cestovní ruch a pobyty na farmách, rozvoj venkova, dopravní infrastruktura, zaměstnanost a životní prostředí.

Inovativní odnoží Iniciativy byl program ECOS, financován Evropskou komisí, na podporu meziregionální spolupráce mezi místními orgány, a program Pacte, financován Evropským parlamentem, podporující meziregionální spolupráci v rámci EU. (INTERREG I, © 2007)

INTERREG II

Iniciativa Společenství INTERREG II probíhala v letech 1994-1999. Spolupráce v rámci Evropské unie dostala nový rozměr. Nadále se nejednalo pouze o přeshraniční spolupráci zahrnující 59 programů, ale nově také o spolupráci nadnárodní.

INTERREG IIA (přeshraniční spolupráce) otevřel nové oblasti podpory: vzdělávání, zdraví, mediální služby a jazykové vzdělání.

INTERREG IIB (nadnárodní spolupráce) byl pokračováním bývalé Iniciativy REGEN (1989-1993) a byl zaměřen na dokončení a integraci energetických sítí v Řecku, a dále integraci mezi Řeckem a Itálií, a mezi Španělskem a Portugalskem. Bylo zde podpořeno 455 projektů.

INTERREG IIC (nadnárodní spolupráce) zahrnoval 7 obecných programů, 2 programy na prevenci před povodněmi a 4 programy na prevenci proti suchu. (INTERREG II, © 2007)

INTERREG III

INTERREG III proběhl v programovacím období 2000-2006.

Cílem INTERREG IIIA byl rozvoj přeshraniční spolupráce mezi členskými státy EU a jejich přímo sousedícími regiony s cílem odstranit negativní efekty státních hranic na rozvoj území.

INTERREG IIIB podporoval harmonický územní rozvoj a rozvoj regionální spolupráce ve stanovených velkých územních celcích, a to zejména spoluprací ústředních, regionálních a místních orgánů. ČR patřila do prostoru CADSES (Středoevropské, Jadranské, Podunajské a Jihovýchodní evropské území).

INTERREG IIIC byl meziregionální spoluprací a výměnou zkušeností při řešení společných problémů mezi regiony EU, které spolu přímo nesousedily. (Dočkal et al., 2005, s. 30-31)

2.1.2 Iniciativa Phare

Iniciativa Phare vznikla jako pomoc Polsku a Maďarsku v roce 1989. Cílem bylo poskytnout těmto zemím hospodářskou pomoc, která jim měla pomoci při reformě politických systémů. Později se tato iniciativa rozšířila i do dalších zemí střední a východní Evropy. Země tak přijímaly různé formy investiční podpory a technické pomoci v klíčových odvětvích jako průmysl či životní prostředí. (PHARE-Programm, © 2013)

Phare tedy financovala projekty, které pomáhaly překlenout hospodářskou a politickou propast mezi zeměmi bývalého východního bloku a západní Evropy. V roce 1997 proběhla reforma systému poskytování finanční a technické pomoci z iniciativy Phare, která se nově zaměřila na přípravu kandidátských zemí na členství v EU. Od roku 1998 se tedy pomoc EU zaměřuje na plnění stanovených priorit pro vstup do EU.

Program Phare se členil do čtyř kategorií:

- *Národní programy Phare*- obsahovaly projekty přímo zaměřené na přípravu kandidátských zemí na členství v EU. V ČR se jedná zejm. o projekty pro státní správu, které napomáhají implementaci *acquis communautaire* a investiční projekty v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti, které sloužily k hodnocení budoucí účasti ve strukturálních fondech.
- *Programy Přeshraniční spolupráce Phare-CBC*- sloužily pro přípravu na účast v Iniciativě INTERREG III, projekty byly investičního charakteru a realizovaly se v příhraničních regionech, kde měly přeshraniční dosah.
- *Mnohonárodní programy* – jsou připravované Evropskou komisí a implementovány v kandidátských zemích
- *Mnohonárodní programy implementované Evropskou komisí*

Po rozšíření Evropské unie v roce 2004 byl program Phare o dva roky později ukončen. (Phare)

2.1.3 Iniciativy a programy EU podporující přeshraniční spolupráci

Od roku 1990 podporuje Evropská unie přeshraniční spolupráci množstvím programů, iniciativ a projektů. První iniciativou je již výše zmíněná Iniciativa INTERREG, která započala svou činnost v roce 1990. V roce 1994 následoval program Phare CBC zaměřující se na přeshraniční spolupráci regionů ve střední Evropě.

Mezi další, méně rozvinuté nástroje přeshraniční spolupráce, patří projekt TACIS CBC, MEDA a CARDS.

TACIS CBC

TACIS CBC má právní základ v Nařízení rady č. 99/2000 o poskytování pomoci členským státům ve východní Evropě a střední Asii. Jedná se o program, který byl zaměřen na poskytování pomoci Bělorusku, Rusku, Moldávii a Ukrajině, a to pomoci při realizaci přeshraniční spolupráce. TACIS CBC definoval přeshraniční spolupráci jako pomoc pohra-

ničním regionům při překonávání jejich specifických problémů rozvoje nebo jako urychlení transformačního procesu v členských zemích vedoucího ke snížení přeshraničních rizik v rámci životního prostředí. Pomoc byla omezena do tří oblastí: rozvoj infrastruktury, ochrana životního prostředí a podpora soukromého sektoru a pomoc při hospodářském vývoji. (TACIS Cross Border Coordination, © 1995)

MEDA

MEDA se řídil Nařízením Rady (ES) č. 1488/1996 o finančních a technických doprovodných opatřeních. Jednalo se o technickou a finanční spolupráci podporující některé příhraniční regiony nečlenských zemí EU v oblasti Středomoří (např. Izrael, Jordánsko, Tunisko, Sýrie, Maroko). Úkolem bylo zajištění politické stability a demokracie, vytvoření zóny volného obchodu, rozvoj hospodářské a sociální spolupráce, rozvoj soukromého sektoru či socio-ekonomický rozvoj. Pomoc se zaměřovala také na regionální a přeshraniční spolupráci mezi středomořskými partnery a mezi nimi a členskými státy EU. (MEDA programme, © 1995)

CARDS

CARDS se řídil Nařízením Rady (ES) č. 2666/2000 o pomoci pro Albánii, Bosnu a Hercegovinu, Chorvatsko, Svazovou republiku Jugoslávii a Bývalou jugoslávskou republiku Makedonii. Cílem CARDS byla co nejúplnější integrace a stabilizace těchto balkánských zemí do politického a hospodářského rámce Evropy. Pomoc byla zaměřena na vytváření legislativního, institucionálního, hospodářského a sociálního rámce a na podporu tržního hospodářství s ohledem na priority dohodnuté s těmito státy. Základním požadavkem pro provádění tohoto nařízení a podmínkou pro nárok na pomoc bylo to, že státy musí mít úctu k zásadám demokracie, právnímu státu, lidským právům a základním svobodám a právům menšin. (Evropská unie, 2000, s. 1)

2.2 Principy přeshraniční spolupráce v EU

Mezi principy přeshraniční spolupráce řadíme princip partnerství, princip subsidiarity, princip existence přeshraniční rozvojové koncepce nebo strategie, a princip společné struktury na regionální úrovni.

Do principu partnerství můžeme zařadit partnerství na vertikální úrovni, které definuje vztah mezi úrovní EU, národní úrovní a úrovní regionální, a partnerství na horizontální úrovni představující vztah mezi partnery po obou stranách hranice.

Princip subsidiarity říká, že přeshraniční spolupráce je účinná a efektivní tam, kde iniciativu převezmou aktéři regionální nebo místní. Uplatňuje se zde princip „zdola nahoru“, kdy dochází k posilování regionálních a místních institucí, u nichž se předpokládá znalost prostředí a problémů a jejich flexibilita.

Rozvojové koncepce a strategie mají za úkol poskytnout informace a analýzy pro integrovaný a dlouhodobý přístup definující cíle a priority rozvoje, v jejichž rámci se mohou realizovat jednotlivé projekty.

Struktury na regionální úrovni zabezpečují fungování přeshraniční spolupráce. Jedná se o struktury přechodné (fóra, sítě) a stálé (euroregiony, pracovní společenství, institucionální organizace). Budování struktur musí probíhat co nejbližší občanům, musí se řídit principem subsidiarity a partnerství a musí zapojit do realizace přeshraniční spolupráce také místní politiky. (Přeshraniční spolupráce v EU, © 2006)

2.3 Formy přeshraniční spolupráce v EU

Spolupráce probíhá na několika úrovních. Jedná se o spolupráci vládních komisí a komisí pro územní plánování, nebo spolupráci na regionální či lokální úrovni ve formě přeshraničních euroregionů, nebo jde o spolupráci seskupení s podobnou strukturou jako euroregiony.

Při spolupráci přes národní hranice je nutno rozlišovat následující druhy spolupráce:

- přeshraniční spolupráce
- transnárodní spolupráce
- interregionální spolupráce

Přeshraniční spolupráce je přímá sousedská spolupráce regionálních a místních instancí podél hranice ve všech oblastech života a při zapojení všech aktérů. Jedná se o činnost organizovanou, která již existuje déle a proto má také určité tradice.

Transnárodní spolupráce je spolupráce mezi státy, případně mezi státy za účasti regionů, jíž předmětem je jedno odborné téma, které se vztahuje na velká související území. Tato spolupráce se vyznačuje nízkou organizovaností, avšak existují určité snahy v rámci mezinárodních organizací, jako je např. Evropská rada.

Interregionální spolupráce se uskutečňuje mezi regionálními a místními institucemi převážně v jednotlivých sektorech a s vybranými aktéry. Organizace dosud není v popředí,

protože zatím neexistuje dlouhá tradice. K propojení dochází v rámci Shromáždění evropských regionů nebo také Konference evropských pobřežních regionů. (Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci, © 2010)

2.4 Struktury podporující přeshraniční spolupráci v EU

S větší intenzitou přeshraničních kontaktů roste potřeba tuto spolupráci systematicky řídit a rozvíjet. To vede k vytváření struktur podporujících přeshraniční spolupráci, které představují určitý krok ke stálosti a dlouhodobosti spolupráce. Vytvořená struktura zajišťuje efektivní řízení přeshraniční spolupráce, poskytuje provozní servis spolupracujícím subjektům, které ji založily, koordinuje spolupráci a poskytuje jí nové impulzy. Poskytuje rovněž poradenství a asistenci při projektové přípravě.

V Evropě existuje velké množství struktur, jejichž společným znakem je různorodost způsobená různými kulturami, charakterem hranic, historickými, hospodářskými či sociálními souvislostmi. Struktury jsou také ovlivněny charakterem státní správy či právním prostředím.

Asociace evropských hraničních regionů vytvořila následující typologii multifunkčních struktur. Definovala tak tři základní typy struktur:

- euroregiony a podobné struktury
- pracovní společenství a další subjekty bez právní subjektivity
- struktury specifické pro INTERREG a další programy EU. (Poštolka, Branda, 2009, s. 4)

2.5 Euroregiony

Mnohé přeshraniční struktury mají podobu euroregionů. Toto označení používá mnoho subjektů, které se však liší právní formou či organizací. Přesto vykazují mnoho společných charakteristik: jsou stálé, mají oddělenou identitu od svých členů, mají vlastní administrativu, technické a finanční zdroje a také vlastní vnitřní systém rozhodování.

Euroregiony jsou nejvyspělejší formou struktur přeshraniční spolupráce. Jejich cílem je podporovat společné zájmy, kterými je v obecné rovině společný rozvoj území a zvýšení kvality života obyvatel v něm.

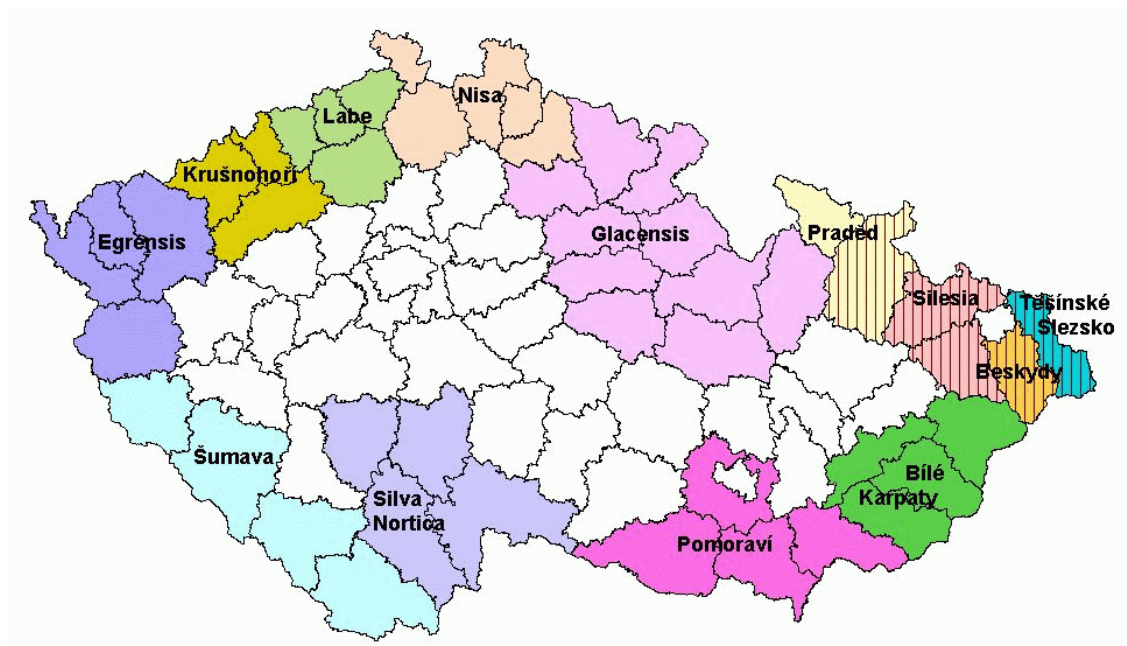
Euroregiony jsou často geograficky vymezeny rozsahem socio-ekonomických interakcí a nejen administrativními jednotkami. Nevznikají jako nový stupeň samosprávy, ale spíše

slouží jako koordinační orgány zprostředkující kontakty, které rozvíjí spolupráci v rámci kompetencí jednotlivých účastníků spolupráce, kterými jsou většinou místní a regionální orgány.

(Poštolka, Branda, 2009, s. 4-5)

2.5.1 Euroregiony v České Republice

Euroregiony v České Republice vznikaly v průběhu deseti let od konce roku 1991 do roku 2002. Jako první vznikaly euroregiony na česko-německých hranicích. V roce 1991 byl založen první euroregion Nisa, roku 1992 byl založen euroregion Labe a Krušnohoří, v roce 1993 euroregiony Egrensis a Šumava a během let 1996-1998 vznikly euroregiony na česko-polské hranici (Glacensis, Praděd, Těšínské Slezsko a Silesia). V letech 1999-2002 pak vznikly euroregiony na česko-slovenské a česko-rakouské hranici (Pomoraví, Beskydy, Bílé Karpaty, Silva Nortica). Celkem tedy v ČR existuje 13 euroregionů.

Obrázek č. 2 Rozmístění Euroregionů v České republice (Český statistický úřad)

České euroregiony, s výjimkou euroregionu Bílé Karpaty, který je zaregistrován na Slovensku, nemají právní subjektivitu. Jsou tedy založeny na modelu „dvojčat“, což znamená, že právní subjektivitu mají jen jednotlivé národní části, které spolu na základě dohody spolupracují a vytváří tak euroregion. Tyto národní části mají právní formu zájmového sdružení právnických osob.

Většina euroregionů o kroku ke společné právní subjektivitě uvažuje, i když míra aktuálnosti a závažnosti úvah se u jednotlivých euroregionů liší. Některé euroregiony na tomto kroku již pracují, jiné zase stále zvažují jeho přínosy a náklady.

Euroregiony v České Republice jsou různorodé jak ve své velikosti, tak také v rozsahu své činnosti. Všechny euroregiony spravují Fond malých projektů v rámci přeshraniční spolupráce. Aktivnější euroregiony rovněž rozvíjí práci pracovních skupin, v jejichž rámci se uskutečňuje spolupráce expertů z obou stran hranic. Dochází také ke vzájemné informovanosti a koordinaci činností a realizaci společných projektů. Některé euroregiony rovněž rozvíjí činnost v oblasti poradenské při zpracování projektů zejména pro členské obce a také realizují vlastní projekty. (Přeshraniční spolupráce, euroregiony a Euroregion Nisa, © 2009)

2.6 Spolupráce obcí

Strukturální a regionální politika, která usiluje o snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony a zabezpečuje jejich harmonický rozvoj, vyžaduje i spolupráci obcí.

Spolupráce obcí se tak stává důležitým faktorem rozvoje, přičemž se předpokládá, že k rozvoji přispívá taková spolupráce, která je účelná a efektivní a má pozitivní dopad na rozvoj daného území. Jde o hledání vhodných zdrojů vnitřních i vnějších, protože jsou to právě zejména finanční zdroje, které obcím chybí pro to, aby mohly dostatečně pečovat o rozvoj území a zabezpečování veřejných statků a služeb.

Po vstupu ČR do Evropské unie se obcím otevřely široké možnosti pro čerpání dotací k realizaci rozvojových záměrů obcí, současně však narostly nároky na realizaci takových projektů. Jejich příprava totiž vyžaduje větší množství prostředků na spolufinancování i rozvinutí úzké spolupráce více subjektů, což mělo za následek prudký nárůst zakládání dobrovolných svazků obcí, označovaných nejčastěji pojmem mikroregion. (Formy spolupráce obcí, © 2014)

Problematiku obcí upravuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (§ 46), který říká, že obce mohou při výkonu samostatné působnosti vzájemně spolupracovat a to třemi následujícími způsoby:

- na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu
- na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí (mikroregionu)
- zakládáním právnických osob podle zvláštního zákona dvěma nebo více obcemi.

Mezi základní formy spolupráce obcí řadíme:

- meziobecní spolupráci na regionální úrovni: Dobrovolný svazek obcí, Společná právnická osoba, Smlouva ke splnění konkrétního úkolu
- spolupráce obcí se subjekty v území: Místní akční skupina, Místní agenda 21, Public-private-partnership, Zájmové sdružení právnických osob
- národní struktury spolupráce obcí: Národní síť zdravých měst, Svaz měst a obcí ČR
- spolupráce s obcemi jiných států: Přeshraniční impulzní centra, Euroregiony, Partnerská města a obce. (Formy spolupráce obcí, © 2014)

2.6.1 Mikroregion

Ryglová, Burian a Vajčnerová (2011, s. 40) pojmají mikroregion spíše za pojem geografický, neboť se nekryje s žádným oficiálním administrativním členěním země. Mikroregion pak definují jako území, jež je tvořeno správními obvody několika obcí, které se sdružují za účelem dosažení společného cíle. Jedná se o poměrně malé území vymezené přírodním reliéfem krajiny nebo historicky danými oblastmi, jako jsou např. chráněné krajinné oblasti. Formálně se pak jedná o dobrovolný svazek obcí podle zákona 128/2000 Sb., o obcích.

Typickým znakem mikroregionu je jeho založení z vlastní iniciativy obcí, které jej tvoří. Mikroregiony vznikají obvykle pro územně ucelenou oblast, vymezenou přírodními, technickými, kulturními či historickými hranicemi.

Svazek obcí může společně vykonávat pouze náležitosti spadající do samostatné působnosti obcí a také činnosti pro ochranu a prosazování společných zájmů obcí. Takto chápané svazky obcí-mikroregiony spolupracují dlouhodobě a většinou vytvářejí strategické dokumenty na rozvoj svého území. (Formy spolupráce obcí, © 2014)

Mikroregion je právnickou osobou hospodařící s majetkem, který ze svého majetku vložily do svazku členské obce a majetkem získaným z vlastní činnosti.

V České Republice vznikají mikroregiony zejména za účelem získání společné podpory pro čerpání prostředků ze státních fondů a fondů EU. Ty jsou pak využity na společné projekty v oblasti školství, cestovního ruchu, ochrany životního prostředí, dopravy, veřejného pořádku a dalších. V současnosti je v České Republice založeno přes 550 mikroregionů. (Dobrovolné svazky obcí)

2.6.2 Přeshraniční spolupráce obcí

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích v § 55 stanovuje, že obce České Republiky mohou spolupracovat s obcemi jiných států a uzavírat s nimi smlouvu o vzájemné spolupráci. Tento paragraf platí také pro dobrovolné svazky obcí, avšak předmětem spolupráce musí být pouze ta činnost, která je uvedena ve stanovách mikroregionu.

Smlouva o spolupráci musí mít písemnou podobu, a aby byla platná, musí ji schválit zastupitelstvo obce. Obsahem smlouvy jsou názvy a sídla účastníků smlouvy, předmět spolupráce a způsob jejího financování, orgány a způsob jejich ustavování a doba, na kterou se smlouva uzavírá.

Na základě smlouvy o spolupráci může vzniknout právnická osoba, ale to jen, pokud to dovozuje Parlamentem schválená a vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána. Takováto smlouva o spolupráci pak podléhá souhlasu Ministerstva vnitra po předchozím projednání s Ministrem zahraničních věcí.

Přeshraniční spolupráce obcí se uskutečňuje ve třech formách. První formou jsou již zmíněné euroregiony, druhou přeshraniční impulzní centra a třetí partnerská města a obce.

Přeshraniční impulzní centra

Tato centra jsou evropským pilotním projektem přeshraniční spolupráce regionů podél příhraničních oblastí Dolního Rakouska, České Republiky, Slovenska a Maďarska, přičemž pomáhají překonávat hranice, a to jak technické, tak společenské. (Formy spolupráce obcí, © 2014)

Myšlenka zakládání impulzních center se zrodila v Rakousku, kde také začala vznikat první působiště. Cílem bylo vybudovat síť center podél celé hranice.

Podél hranice Rakouska existuje již deset impulzních center, která nabízí podněty a podporu realizace přeshraničních projektů a každodenních aktivit. V roce 2003 byl podpořen z fondu Phare CBC vznik tří center na českých hranicích jako partnerských zařízení k centerům v Rakousku. Nyní existuje v ČR pět impulzních center: České Velenice, Nové Hrady, Nová Bystřice, Slavonice a Telč. (Jak vznikla přeshraniční IC, © 2011)

Partnerská města a obce

Partnerská spolupráce neboli town-twinning je forma dlouhodobé spolupráce mezi samosprávami, spočívající v pravidelném setkávání zástupců měst a jejich občanů. Spolupráce je většinou podložena oficiálním dokumentem v podobě partnerské smlouvy.

Tato spolupráce je přirozeným nástrojem mezinárodní spolupráce měst a obcí a jako taková slouží nejen jako živý mezikulturní dialog mezi běžnými občany, ale také jako nástroj pro překonávání předsudků mezi národy, pro účast na veřejném životě či integraci EU. Má velký význam pro výměnu zkušeností v nejrůznějších oblastech týkajících se obcí a také pro podporu podnikatelů na obou stranách spolupráce a jejich vzájemných ekonomických vazeb.

Town-twinning je jedinečný tím, že zapojuje všechny skupiny občanů, bez ohledu na pohlaví či věk, a tím dochází k posilování občanské zodpovědnosti a zapojení občanů do života místní komunity. (Co je partnerství měst neboli town-twinning?, © 2014)

2.7 Přeshraniční spolupráce České Republiky

Operační programy přeshraniční spolupráce spadají do cíle 3 Evropská územní spolupráce a jsou zaměřeny na podporu hospodářské a sociální integrace příhraničních území ČR prostřednictvím odstraňování přetrvávajících bariér a posilování jejich rozvojového potenciálu. (Jeníček et al., 2010, s. 117)

Tyto operační programy se týkají vždy hraničních regionů NUTS III, které spolupracují se sousedními regiony v jiném členském státu. Jsou to dokumenty spravované samostatnými řídicími orgány, které se zaměřují na témata jako společný rozvoj, zlepšení přístupu k informačním a komunikačním technologiím, výzkum a vývoj, vzdělávání, inovace, budování čistíček odpadních vod, turistických stezek, zřizování turistických informačních center nebo rozvoj mezilidských vztahů. (Evropská územní spolupráce)

V programovém období 2007-2013 funguje v ČR pět operačních programů přeshraniční spolupráce:

- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Rakousko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Slovensko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko. (Jeníček et al., 2010, s. 117)

2.8 OP Přeshraniční spolupráce Česká Republika – Slovenská republika 2007-13

Operační program přeshraniční spolupráce ČR-SR byl dne 21. prosince 2007 schválen Evropskou Komisí (rozhodnutí č. K (2007)6604) a je v plném rozsahu závazný pro obě strany.

Území podporované tímto programem je tvořeno správními regiony na úrovni NUTS III. Na českých hranicích se jedná o kraj Jihomoravský, Zlínský, Moravskoslezský, a na slovenských hranicích je to kraj Žilinský, Trenčianský a Trnavský. Obecně je program určen pro subjekty veřejnoprávního a neziskového charakteru.

Obrázek č. 3 Kraje spolupracující v OP Přeshraniční spolupráce ČR-SR (Cíl 3, © 2008)

S rozpočtem 92,7 mil. EUR z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj program podporuje společensko-kulturní a hospodářský rozvoj, územní dostupnost a životní prostředí v česko-slovenském příhraničí a také usiluje o to, aby státní hranice nebyly překážkou rovnoměrného rozvoje a integrace evropského území. Globálním cílem operačního programu je růst vzájemné provázanosti a sblížení přeshraničních regionů.

Celková částka 92,7 mil. EUR je doplněna částkou 16,37 mil. EUR z českých a slovenských národních zdrojů, protože projekty jsou financované Evropskou unií pouze do ma-

ximální výše 85% nákladů. Řídícím orgánem na české straně je Ministerstvo pro místní rozvoj, na slovenské straně je to Ministerstvo výstavby a regionálního rozvoja SR.

Slovenský řídicí orgán vyhlásil dne 14.4.2008 průběžnou výzvu na předkládání žádostí o poskytnutí dotací. Realizovaný projekt musí mít přeshraniční dopad a musí zahrnovat příjemce z obou zemí, kteří jsou zastoupeni alespoň dvěma z těchto způsobů: společná příprava, společné provádění, společné využívání pracovníků nebo společné financování. Jedná se o menší projekty na regionální úrovni v příhraničních oblastech, které přispívají k naplnění celkového cíle programu. (O programe 2007-2013, © 2008)

2.8.1 Prioritní osy OPPS ČR-SR

Vzhledem na rozmanitost a specifičnost česko-slovenského příhraničního území, které má velký potenciál pro rozvoj společenskokulturní a hospodářské spolupráce a také dobré podmínky pro turismus, životní prostředí a dopravní infrastrukturu, byly vzhledem na objem alokovaných finančních prostředků vytvořeny dvě rozvojové prioritní osy regionu a jedna prioritní osa na zabezpečení, řízení a kontrolu tohoto operačního programu.

Podpora je poskytována ve formě nenávratné finanční výpomoci a pro získání podpory je nutné, jak již bylo zmíněno, prokázat přeshraniční dopad projektu.

Tento operační program tedy zahrnuje 3 prioritní osy rozdělující program na celky specifikující, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné priority podpořeny.

Prioritní osa I: Podpora společensko-kulturního a hospodářského rozvoje přeshraničního regionu a spolupráce

Na česko-slovenské hranice existují silné společenské a hospodářské vazby, které mají dlouhou tradici. Jedním z důvodů je fakt, že tato hranice není limitována jazykovou bariérou a také to, že tradiční aktivity Čechů a Slováků jsou si přirozeně blízké. V současnosti se tyto vazby obnovují, upevňují a získávají nový rozměr.

V regionech existuje množství kulturních, společenských a jiných aktivit, které ale nemohou být dostatečně uskutečňovány kvůli nedostatečným finančním prostředkům a nevyhovující technické infrastruktuře. Proto si tento program klade za cíl odstranit překážky v komunikaci a budovat společný informační a komunikační prostor mezi veřejnými institucemi, podnikateli, zájmovými sdruženími a obyvateli na obou stranách hranice. Kromě hospodářských, kulturních, sociálních a hospodářských otázek se zabývá také otázkou životního prostředí a udržitelného rozvoje.

Mezi cíle prioritní osy I patří:

- posílení vzájemné spolupráce a kooperačních sítí
- obnova a zachování regionálních kulturních tradic
- společné přístupy k rozvoji lidských zdrojů a vzdělanosti
- zlepšení přeshraničních rozvojových aktivit v oblasti hospodářství
- využití potenciálu turismu pro nárůst jeho ekonomického významu v přeshraničním regionu
- podpora tvorby společných produktů cestovního ruchu.

Hlavní cílové skupiny jsou pak veřejná správa, subjekty neziskového charakteru, vzdělávací instituce a odborné komory.

Dobré kontakty mezi českou a slovenskou stranou na počátku programového období 2007-2013 existovaly, nebyly však vytvořeny stabilní kooperační sítě. Proto se tato priorita zaměřovala také na upevnění těchto vazeb a jejich rozvoj na základě spolupráce mezi subjekty politického, ekonomického a občanského sektoru. Očekávaným dopadem pak bylo vytvoření regionálních rozvojových struktur vedoucích k dlouhodobě udržitelné integraci a vyváženému ekonomickému růstu přeshraničních regionů. (Operační program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika-Česká republika, © 2008)

Prioritní osa II: Rozvoj dostupnosti přeshraničního území a životního prostředí

Pro zlepšení dostupnosti všech územních částí přeshraničního regionu a pro celoplošný rozvoj regionu je nutné vybudovat, rekonstruovat a udržovat dopravní infrastrukturu. Důležité je také vytvářet podmínky pro regeneraci a zachování životního prostředí, jakožto důležitého prvku pro zlepšení mikroregionálních ekonomických podmínek a růstu celého přeshraničního regionu.

Mezi cíle prioritní osy II patří:

- zvýšení dostupnosti přeshraničního regionu
- zachování regionálních a místních specifik a rázu krajiny přeshraničního regionu
- vytváření podmínek pro regeneraci a zachování kvalitního životního prostředí
- zvýšení využívání informačních a komunikačních technologií.

Mezi hlavní cílové skupiny patří veřejná správa, subjekty neziskového charakteru a odborné komory.

Priorita podporuje regeneraci a zachování kvalitního životního prostředí jako jednu ze základních podmínek pro zvýšení atraktivity regionu pro investory, občany a turisty. Také se zabývá výstavbou dopravní infrastruktury pro zlepšení dostupnosti všech částí regionu, protože regionem prochází hlavní celostátní a mezinárodní dopravní sítě.

I přes socioekonomický rozvoj regionů a využívání prostředků mobilní komunikace byl problém v informovanosti regionů, a proto má tato priorita za úkol zvýšit využívání širokopásmového internetu a zavést společné e-slужby, jako je e-Business, e-Environment nebo e-Government. (Operačný program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika-Česká republika, © 2008)

Prioritní osa III: Technická pomoc

Technická pomoc slouží k přípravě, monitorování, hodnocení a kontrole programu.

Mezi cíle prioritní osy III patří:

- podpora řízení
- implementace
- kontrola programu
- monitoring
- publicita a informování.

Hlavní cílovou skupinou je řídicí orgán, společný technický sekretariát, orgán auditu a další organizace zapojené do implementace programu. (Operačný program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika-Česká republika, © 2008)

2.8.2 Řízení programu

V souladu s čl. 14 Nařízení o ERDF, byla pro řízení a uskutečňování programu vytvořena společná organizační struktura. Hlavními orgány tohoto operačního programu jsou Řídicí orgán, Společný certifikační orgán, Společný technický sekretariát a Orgán auditu. Mezi další orgány podílející se na implementaci programu patří orgány vykonávající finanční kontrolu, Národní orgán programu a Monitorovací výbor programu.

Řídicí orgán

Oba členské státy se shodly na tom, že úlohu Řídicího orgánu programu bude vykonávat Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Řídicí orgán zabezpečuje výběr projektů, hodnocení programu, finanční kontrolu či nalézání a řešení nesrovnalostí. Dále vy-

pracovává podmínky pro fungování Monitorovacího výboru, roční a závěrečné zprávy o implementaci programu pro Evropskou Komisi nebo dodržuje požadavek týkající se informování veřejnosti o operačním programu a požadavek publicity.

Společný certifikační orgán

Tímto orgánem bylo na základě rozhodnutí obou států ustanoveno Ministerstvo financí SR. Společný certifikační orgán má za úkol odesílat Evropské komisi žádosti o průběžné platby a závěrečnou platbu, převádět prostředky ERDF jednotlivým vedoucím partnerům, vést účetní záznamy o výdajích vykázaných Evropské komisi v elektronické podobě a další finanční aktivity spojené s implementací tohoto operačního programu.

Orgán auditu

Je zastřešován Ministerstvem financí SR. Nese odpovědnost za ověřování účinnosti fungování systému řízení, kontroly a auditu podle mezinárodně uznávaných auditorských standardů. Orgán auditu vypracovává zprávu o výsledku kontroly, přičemž mu může být nápomocna skupina auditorů. Té předsedá Společný orgán auditu.

Společný technický sekretariát

Jeho úkolem je výkon provozních činností na podporu Řídícího orgánu a Certifikačního orgánu. Sekretariát je zřízen v Bratislavě v rámci Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Sekretariát je financován z prioritní osy III Technická pomoc a spolufinancován ze státního rozpočtu.

Vykonává každodenní provozní činnosti jako je kontrola formálních náležitostí žádostí, kontrola oprávněnosti žadatele, vypracování zpráv o implementaci programu nebo zabezpečení Public relations, informací o programu a tvorba a správa www stránek.

Národní orgán

Národní orgán podporuje Řídící orgán při koordinaci aktivit programu v České Republice. Pro tyto aktivity může Národní orgán využívat prostředky prioritní osy III Technická pomoc, s výjimkou platů zaměstnanců. Národní orgán také zabezpečuje proplácení finančních prostředků ze státního rozpočtu českým partnerům.

Společný monitorovací výbor

Je vytvořen na principu partnerství zástupců z obou stran programu, zejména zástupců z regionů, hospodářských a sociálních partnerů a Ministerstva financí SR jakožto certifi-

kačního orgánu. Výbor zasedá na základě schváleného rokovacího pořádku a je odpovědný za výběr projektů pro financování z prostředků určených pro OPPS ČR-SR. (Operační program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika-Česká republika, © 2008)

2.8.3 Financování

Pravidla financování projektů v rámci Slovenské republiky vychází ze Strategie financování strukturálních fondů a Kohezního fondu na programové období 2007-2013 schválené vládou SR. Pravidla pro financování projektů v rámci České republiky vychází z Metodiky finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze Strukturálních fondů a Kohezního fondu a Evropského rybářského fondu na programové období 2007-2013.

Prioritní osa	Příspěvek EU	Národní financování	Celkem finanční prostředky	Míra spolufinancování z EU
Podpora společensko-kulturního a hospodářského rozvoje přeshraničního regionu a spolupráce	50,07	8,83	58,91	85 %
Rozvoj dostupnosti přeshraničního území a životního prostředí	37,09	6,54	43,64	85 %
Technická pomoc	5,56	0,98	6,54	85 %
Celkem	92,74	16,36	109,10	85 %

Tabulka č. 4 Prioritní osy podle zdrojů financování v mil. EUR (Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika Česká republika, © 2008, s. 52)

Tabulka č. 4 znázorňuje financování jednotlivých prioritních os OPPS Česká Republika-Slovenská republika v programovém období 2007-2013. V tomto období je možné získat dotaci na projekt z Evropského fondu regionálního rozvoje až do výše 85% z celkových způsobilých výdajů. Minimálně 15 % tedy musí být financováno z národních zdrojů.

Minimální výše podpory z ERDF činí 20 000 EUR. Maximální výše podpory z ERDF není určena. Projekty nižší hodnoty než 20 000 EUR jsou financovány z Fondu mikroprojektů. Jedná se o specifický nástroj na podporu projektů menšího rozsahu na regionální úrovni. Je určen pro projekty s příspěvkem z ERDF do 20 000 EUR.

OPPS ČR-SR získal z fondů EU celkem 92,74 mil. EUR, které byly českou a slovenskou stranou doplněny o 16,37 mil. EUR. Na prioritní osu I bylo vyčleněno 50,1 mil. EUR, tedy 54 % z celkové alokace zdrojů. Na prioritní osu II bylo vyčleněno 37,1 mil. EUR (40 %) a na osu III 5,6 mil. EUR, tedy 6 % z celkové alokace zdrojů. (Operační program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika-Česká republika, © 2008)

2.8.4 Fond mikroprojektů

Fond mikroprojektů byl vytvořený v rámci OPPS ČR-SR 2007-2013 s cílem podpořit místní přeshraniční aktivity menšího rozsahu. Jsou z něj financovány projekty, jejichž dotace z fondů EU činí méně než 20 000 EUR. Hlavním cílem je přeshraniční integrace a posílení dlouhodobých forem spolupráce, kontaktů a trvalá přeshraniční spolupráce obyvatel, regionů a regionálních struktur.

Mezi hlavní oblasti aktivit financovaných z Fondu mikroprojektů patří:

- kulturní a společenské výměny mezi místními skupinami na obou stranách hranice
- místní demokracie
- lidské zdroje a vzdělávání
- plánovací a rozvojové studie
- hospodářský rozvoj
- životní prostředí
- cestovní ruch
- komunikace

Správce Fondu mikroprojektů v ČR je region Bílé Karpaty, v SR je to Trenčiansky samosprávny kraj. Ti vyhlašují výzvy na předkládání žádostí o poskytnutí dotací, přijímají tyto žádosti a odpovídají na otázky položené žadateli o finanční pomoc. (Fond mikroprojektov, © 2008)

Vhodnými žadateli jsou veřejnoprávní subjekty, např. obce, kraje, příspěvkové organizace, neziskové organizace. Maximální délka realizace mikroprojektu je dvanáct měsíců, konkrétní termín ukončení schváleného projektu je pak uveden ve Smlouvě o poskytnutí finančního příspěvku.

Minimální částka, která je poskytována z fondů EU, činí 3 000 EUR a maximální 20 000 EUR, přitom výše podpory z ERDF nesmí přesáhnout 85 % celkových způsobilých výdajů

mikroprojektu a zároveň částku 20 000 EUR. Celkový rozpočet mikroprojektu může činit maximálně 40 000 EUR. (Fond mikroprojektů v rámci OPPS SR-ČR 2007-2013, © 2005)

2.8.5 Řízení projektů

Pro to, aby mohly být realizovány projekty v rámci OPPS ČR-SR, musí být nejprve vyhlášeny průběžné výzvy pro předkládání žádostí o poskytnutí dotací. Tyto výzvy jsou vyhlášeny Řídícím orgánem Ministerstvem pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. Výzvy na předkládání žádostí o dotaci z Fondu mikroprojektů vyhlásil Region Bílé Karpaty spolu s Trenčianskym samosprávnym krajom. V programovém období 2007-2013 bylo pro OPPS ČR-SR vyhlášeno celkem devět výzev.

Poté žadatelé předkládají žádosti o nenávratný finanční příspěvek Společnému technickému sekretariátu nebo Info bodu v Brně. V případě malých projektů financovaných z Fondu Mikroprojektů se žádosti doručují příslušnému administrátorovi fondu.

Po přijetí žádostí probíhá jejich formální kontrola. Pokud pracovník shledá její nekompletnost, požádá žadatele o její doplnění. Žádost v podobě projektu je dále zaevidována a posuzována podle obsahových kritérií Společným technickým sekretariátem.

Mezi posuzovaná obsahová kritéria patří posouzení kvality zpracování projektu, finanční a řídicí kapacity a udržitelnosti projektu s ohledem na národní legislativu, a posouzení přeshraničního dopadu a spolupráce založené na čtyřech kritériích: společná příprava, společná realizace, společní zaměstnanci a společné financování.

Společný technický sekretariát (STS) je odpovědný za shrnutí hodnocení a přípravy projektových dokumentů. STS nakonec doplní projekt svým komentářem týkající se zejména hodnocení přeshraničního dopadu a spolupráce, vypracuje projektový list a jako podklad pro Společný monitorovací výbor vypracuje pořadový list projektů.

Monitorovací výbor pak vybere projekty, které budou spolufinancovány Evropským fondem pro regionální rozvoj, a Společný technický sekretariát informuje žadatele o spolufinancování jejich projektu. V souladu s rozhodnutím výboru budou vypracovány smlouvy o poskytnutí nenávratného finančního příspěvku z ERDF, které budou podepsány vedoucím partnerem a Řídícím orgánem, konkrétně ministrem výstavby a regionálního rozvoje SR. (Operačný program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika-Česká republika, © 2008)

2.8.6 Regionální operační programy

Na slovenském území příhraničního regionu se poskytuje podpora také z Regionálního operačního programu. Ten se zaměřuje na aktivity zvyšující kvalitu a kvantitu místní infrastruktury, jak dopravní, tak infrastruktury měst a obcí.

Na českém příhraničí je také poskytována podpora prostřednictvím regionálních operačních programů. Jedná se o ROP Moravskoslezsko, ROP Střední Morava a ROP Jihovýchod.

Všechny české i slovenské regionální operační programy cílí svou pomoc na oblast rozvoje dopravní dostupnosti, cestovního ruchu, prosperity regionů na rozvoj měst a obcí. Z hlediska poskytované podpory jsou komplementární s regionálními operačními programy, a to zejména díky tomu, že řeší problémy, které mají přeshraniční dopad a které regionální operační programy nepodporují.

OPPS ČR-SR prostřednictvím některých svých aktivit přispívá k realizaci cílů operačních programů financovaných z Evropského sociálního fondu, jako jsou např. OP vzdělávání pro konkurenceschopnost na české straně a OP zaměstnanost' a sociální inkluze na straně slovenské. (Operační program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika-Česká republika, © 2008)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 SOCIÁLNĚ-EKONOMICKÝ PROFIL MIKROREGIONU HORŇÁCKO

Mikroregion Horňácko je oblastí s bohatou tradicí lidového umění a folkloru, která je zachována dodnes v architektuře, krojích, písních a zvycích, a předávána z generace na generaci. Typickým pro tento mikroregion je také přírodní vzhled krajiny a její přírodní bohatství, která je součástí chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty.

Horňácko se rozkládá na jihovýchodní Moravě při severozápadním úpatí Bílých Karpat, které vytváří přirozenou hranici mezi Českou a Slovenskou republikou. Jedná se o podregion Slovácka tvořený devíti samostatnými obcemi s přidruženými osadami. Centrem mikroregionu je obec Velká nad Veličkou, ve stoupajícím terénu se nacházejí obce Javorník, Nová Lhota s osadou Vápenky a Suchov s osadou Suchovské Mlýny. Mezi další obce tvořící Horňácko patří obec Kuželov, Hrubá Vrbka, Malá Vrbka, a obce Louka a Lipov, které hraničí se sousedním mikroregionem Ostrožsko. Obce Nová Lhota, Javorník, Kuželov a Hrubá Vrbka naopak přiléhají ke státní hranici se Slovenskem. Tyto obce jsou propojeny přírodou, horňáckým folklorem a lidovou kulturou.

V minulosti byly tyto horňácké obce součástí dvou feudálních panství, strážnického a ostrožského. Většina obcí však náležela k panství strážnickému, v jehož rámci vytvářela samostatnou část, tzv. „horní“ panství s centrem ve Velké nad Veličkou. Jednalo se o odlehlý kraj, který měl po staletí pouze omezené spojení s okolím. Tato geografická a společenská odloučenost měla za následek vznik oblasti, která si po dlouhou dobu uchovávala své zvyky a tradice. (Pajer, 2013, s. 5-8)

Právě svými tradicemi a jejich stálým udržováním je Horňácko v současnosti velmi navštěvovaným krajem, do kterého se sjíždějí návštěvníci z celé České Republiky, a to nejen za krásami přírody, ale zejména za krásami kulturními, kdy obdivují tradiční horňácké kroje, tance a hudbu.

3.1 Administrativní členění a poloha

Mikroregion Horňácko byl založen v roce 2001 pod názvem Dobrovolný svazek obcí mikroregionu Horňácko. Hlavním důvodem jeho založení byla podpora regionálního rozvoje a realizace společných projektů financovaných z fondů Evropské unie. Mikroregion se nachází v Jihomoravském kraji na úpatí Bílých Karpat a hranicích se Slovenskou Republikou a náleží do regionu Slovácko. Horňácko je tvořeno devíti obcemi: Velká nad Veličkou,

Javorník, Hrubá Vrbka, Malá Vrbka, Nová Lhota, Suchov, Kuželov, Lipov a Louka. Správním a kulturním centrem mikroregionu je obec s nejvyšším počtem obyvatel, Velká nad Veličkou, která je zároveň obcí s pověřeným obecním úřadem.

Mikroregion Hornácko spolu s mikroregionem Ostrožsko tvoří Místní akční skupinu Hornácko a Ostrožsko, která od svého založení v roce 2001 rozvíjí spolupráci vedoucí k podpoře a rozvoji venkova.

Obrázek č. 4 Mikroregion Hornácko a jeho pozice v ČR (Leader Ostrožsko)

Mikroregion se rozkládá na ploše 143,16 km² s celkovým počtem obyvatel 8599 (údaje ČSÚ k 31.12.2012). Největší rozlohy dosahuje obec Velká nad Veličkou (25,91 km²) a Nová Lhota (25,86 km²), nejmenší pak obec Malá Vrbka (4,45 km²). (MOS- Městská a obecní statistika)

3.2 Historický vývoj

Na území Hornácka byla nalezena keramika, zbraně a jiné nástroje svědčící o pobytu člověka na tomto území již v mladší době kamenné, bronzové i železné, přičemž první písemná zmínka o dnešním území Hornácka pochází ze 13. století. V zakládací listině velehradského kláštera z roku 1228, potvrzené Přemyslem Otakarem I., bylo stanoveno, že klášteru mimo jiné připadají také pozemky obce Velká nad Veličkou. V roce 1447 však byla Velká s Javorníkem odkoupena pány z Kravař a Hornácko se tak stalo součástí strážnického panství.

Nepřízní ve vývoji Hornácka byly husitské války, při kterých v roce 1421 byla zničena řada obcí strážnického panství včetně Hornácka. Zlom nastal v 16. století, kdy se na Hor-

ňácku objevily dvě protestantské církve, luterská a bratrská. S novými církvemi přišli do Hornácka také kněží a učitelé, což mělo vliv na kulturní vývoj a zlepšení pohraničních vztahů se Slovenskem. Koncem 16. století došlo k velkému růstu obcí, kdy městečka Velká a Lipov byly dokonce větší než některá poddanská města. Byl zaznamenán velký hospodářský a kulturní růst a vznik cechů (mlynářský, krejčovský, tkalcovský či kožešnický). Důvodem rozvoje těchto obcí byla zejména obchodní cesta, která vedla z Kunovic přes Ostrožskou Lhotu, Blatnici a Velkou na uherské Vrbovce. Panoval zde tedy obchodní ruch, vznikaly nové osady, rozšiřovalo se panské podnikání a zakládaly rybníky či vinohrady.

Po příznivém 16. století přichází řada pohrom, které zapříčinili chudobu a migraci místních obyvatel. V 18. a 19. století proběhl úpadek Hornácka, zejména kvůli odvodům na vojnu, nedostatku potravin a častým požárům, které zničily řadu usedlostí včetně školy a zásobárny potravin. Na Hornácku se také začal silněji prosazovat vliv obyvatel Slovenska, a to především v nářečí, lidových zvycích, hudbě a písních.

Vývoj ve 20. století kopíruje obecné rysy vývoje celé republiky, kdy se po válce a vzniku ČSR například mnozí z obyvatel vydali za prací do Ameriky. Pro dnešní podobu Hornácka pak byla určující proměna zemědělství a rozvoj průmyslu po druhé světové válce. V roce 1948 byla založena ve Velké nad Veličkou továrna na výrobu průmyslových textilií „Kordárna“ a její postupný růst začal mít vliv na přerod do té doby výhradně zemědělské oblasti. Obzvláště v souvislosti se zestátněním půdy a dobytka, které proměnu životního stylu místních obyvatel dokončilo.

Místní povědomí o kulturní jedinečnosti Hornácka bylo utvářeno od 19. století působením intelektuálů, etnografů, folklorních sběratelů a umělců, kteří na Hornácku nacházeli inspiraci pro svou tvorbu. Jejich působení stálo také u zrodu dlouhé tradice Hornáckých slavností, největšího folklorního svátku, který vznikl v roce 1957. (Knihovna, © 2010)

3.3 Přírodní podmínky

Hornácko se rozkládá na úpatí CHKO Bílých Karpat s nejvyšší horou Velkou Javořinou, která dosahuje výšky 969 m.n.m. Ta se nachází na hranicích mezi Českem a Slovenskem a slouží nejen jako místo každoročního setkávání Čechů a Slováků, ale také jako výletní cíl mnohých turistů.

V dřívějších dobách bylo Hornácko pokryto listnatými lesy, které převažují i dnes. Lesy a louky tvoří 48 % území Hornácka a některé z lesů, jako jsou Háj u Louky, Háj u Lipova či

Hloží, byly vyhlášeny přírodními rezervacemi za účelem zachování přírodního vzhledu krajiny a ochrany přírodního bohatství této oblasti. (Dosoudil, 2006, s. 13)

Pro oblast Hornácka jsou typické rozsáhlé luční porosty, které jsou také vyhlášeny přírodními rezervacemi. Díky tomu se na Hornácku nachází rovnou 6 národních přírodních rezervací. Jedná se o louky s velkým počtem druhů rostlin a hmyzu, které činí z Hornácka a jeho blízkého okolí jednu z nejcennějších lučních oblastí Evropy. Návštěvníci zde tak mohou nalézt unikáty, které jinde v České Republice nerostou. Tím se Hornácko, z hlediska přírodního, stává atraktivním místem pro cestovní ruch.

Vodopisně náleží Hornácko do povodí Moravy. Největší říčkou je zde Velička, která pramení na úpatí Velké Javořiny, a jejíž vodní koryto je posilováno několika vodními zdroji, z nichž jsou potok Jamný, pramenící nad Novou Lhotou, a potok Kazivec, pramenící nad Vápenkami, ty nejdůležitější. Velička tak pramení přes Velkou, Louku, Lipov a Tasov až do Strážnice, kde se setkává s říčkou Morávkou, s níž se vlévá do Moravy. V minulosti byla Velička využívána v zemědělství a hospodářství, důkazem jsou vodní mlýny mezi obcemi Javorník a Nová Lhota či ve Velké nad Veličkou.

Na jedné straně Hornácko ještě zasahuje do Dolnomoravského úvalu, na straně druhé již náleží pod Bílé Karpaty. Proto se dle Evžena Quitta řadí do mírně teplé klimatické oblasti s krátkým, mírně suchým létem a mírným podzimem. Průměrnou teplotou v lednu jsou 2-3 °C a v červenci 17 °C. Nejen to, ale také vertikální členitost Hornácka ovlivňuje zdejší zemědělství a hospodářství. V 19. stol. se pěstovaly zejména obilniny a brambory, výnosy obilnin však byly nízké kvůli větrné a vodní erozi. Svahy sloužily jako louky a pastviny pro dobytek a v neposlední řadě bylo významným prvkem také ovocnářství, kdy se pěstovaly zejména švestky, jablka a hrušky. Nyní se na Hornácku vyskytují ve velké míře sady, ve kterých jsou pěstovány švestky, ovoce pro Hornácko tolik typické. (Krajinou Hornácka, © 2010)

3.4 Obyvatelstvo

V mikroregionu Hornácko bydlelo k 31.12.2012 podle údajů ČSÚ 8 599 obyvatel na ploše o rozloze 143,16 km². Největšími obcemi podle počtu obyvatel jsou Velká nad Veličkou a Lipov, kde žije téměř 52 % všech obyvatel mikroregionu. Do kategorie malé obce čítající 500 až 999 obyvatel spadá 5 obcí a do kategorie pod 499 obyvatel spadají obce dvě. Z tabulky č. 3 je zřejmé, že počet obyvatel v letech 2002-2012 postupně klesal. Absolutně do-

šlo za sledované období k poklesu obyvatel o 598. K největšímu úbytku obyvatel došlo v obci Velká nad Veličkou (206 obyvatel) a Lipov (142 obyvatel). U všech obcí, kromě jedné, byl ve sledovaném období zaznamenán pokles počtu obyvatel. Výjimkou je obec Javorník, v níž došlo k nárůstu o 20 obyvatel. Většinou záporný přirozený přírůstek Javorníku je vyvažován migračním přírůstkem, proto celkový přírůstek se pohybuje kolem nuly a nedochází tak k větším změnám v počtu obyvatel. Pokles obyvatelstva je zapříčiněn přirozeným přírůstkem obyvatel, který je u všech obcí, s výjimkou obce Louka, záporný. Dalším důvodem je také vysoká míra nezaměstnanosti okresu Hodonín, který se s mírou nezaměstnanosti 10,2 % řadí k okresu s nejvyšší nezaměstnaností v rámci Jihomoravského kraje. Proto dochází k migraci obyvatel, zejména mladých lidí, kteří dávají přednost větším městům.

Obec	2001	2006	2011	2012	Bazický index (základna r. 2001)
Hrubá Vrbka	716	681	651	643	89,8
Javorník	719	700	720	721	100,2
Kuželov	430	412	412	412	95,8
Lipov	1625	1571	1513	1495	92
Louka	1052	1020	993	999	94,9
Malá Vrbka	209	204	201	190	90,9
Nová Lhota	788	735	687	689	87,4
Suchov	576	531	510	509	88,3
Velká n. Veličkou	3213	2976	2966	2941	91,5
Celkem	9328	8830	8653	8599	92,1

Tabulka č. 5 Počet obyvatel v obcích mikroregionu Hornácko ve vybraných letech (Vlastní zpracování dle Český statistický úřad)

Hustota osídlení mikroregionu je 60 obyv./km². Nejbližší k hustotě osídlení okresu Hodonín, v němž se mikroregion nachází, a která činí 142,4 obyv./km² (údaje ČSÚ pro rok 2012), se přibližuje hustota osídlení obce Velká nad Veličkou a Louka.

Obec	Rozloha (km ²)	Obyvatelstvo celkem	Hustota obyvatel na km ²	Obyvatelstvo dle věkové struktury v %		
				0 - 14	15 - 64	65 +
Hrubá Vrbka	13,18	643	48,78	13	69	18
Javorník	24,44	721	29,50	14	71	15
Kuželov	10,16	412	40,55	10	73	17
Lipov	15,15	1495	98,67	13	70	17
Louka	9,54	999	104,71	14	66	20
Malá Vrbka	4,45	190	42,69	18	65	17
Nová Lhota	25,86	689	26,64	12	72	16
Suchov	14,47	509	35,17	10	68	22
Velká n. Veličkou	25,91	2941	113,5	12	71	17
Celkem	143,16	8599	60,06	13	70	17

Tabulka č. 6 Rozloha, hustota osídlení a věková struktura obyvatel mikroregionu Hornácko
k 31.12.2012 (Vlastní zpracování dle Český statistický úřad)

Věková struktura obyvatel Hornácka není příliš příznivá, neboť počet obyvatel nad 65 let převažuje nad věkovou strukturou 0-14 let. Tím je tedy poproduktivní složka vyšší než složka předproduktivní, a dochází tak ke stárnutí obyvatel v mikroregionu.

Nejnižšího podílu předproduktivní složky obyvatelstva v roce 2012 dosáhla obec Kuželov (10 %), nejvyššího podílu pak obec Malá Vrbka (18 %). Produktivní složka obyvatel dosáhla nejnižší hodnoty v obci Malá Vrbka (65 %) a hodnoty nejvyšší v obci Kuželov (73%). Poproduktivní složka obyvatel byla nejmenší v obci Javorník (15 %) a nejvyšší v obci Suchov (22 %). Z celkového počtu obyvatel mikroregionu Hornácko činila předproduktivní složka obyvatel 13 %, produktivní složka 70 % a poproduktivní složka 17 %. (Města a obce)

3.5 Hospodářství a trh práce

Hornácko bylo v minulosti oblastí zemědělskou, ve 20. stol. však proběhla industrializace a začala se prosazovat i jiná odvětví. Český statistický úřad registroval k 31.12.2013 na území Hornácka 1750 ekonomických subjektů. Nejvíce jich pracuje ve stavebnictví a to celkem 319 subjektů. Dalšími převažujícími odvětvími jsou velkoobchod a maloobchod, průmysl, peněžnictví a pojišťovnictví a také zemědělství a lesnictví (viz. tabulka č. 7 Počet podnikatelských subjektů podle klasifikace CZ-NACE k 31.12.2013).

Největším zaměstnavatelem je v současnosti Kordárna Plus a.s., dříve známá jako Kordárna a.s. Tato firma provozuje svou činnost již od roku 1948, kdy byla založena firmou Svit n.p. Gottwaldov (dnešní Baťa a .s.). Ve svých počátcích Kordárna produkovala režné kordové tkaniny a polyamidové materiály a v 70. letech 20. století se stala československým monopolním výrobcem kordů a následně největším evropským podnikem vyrábějícím kordové tkaniny. Do roku 1994, kdy došlo k privatizaci Kordárny, vystupovala jako národní podnik. Nový majitel se zasloužil o modernizaci podniku a vývoj nových produktů, avšak na přelomu let 2008 a 2009, v období vrcholu finanční krize, zaznamenala Kordárna pokles odbytu, následně se dostala do platební neschopnosti a v roce 2009 byla vyhlášena insolvence. Ta byla řešena reorganizací a následným vytvořením nového podniku Kordárna Plus a.s. Nyní je firma v plném rozkvětu, stala se největším výrobcem ve svém oboru v rámci střední Evropy a také klíčovým dodavatelem pro největší výrobce pneumatik na světě. (Historie, © 2013)

CZ-NACE	Velká	Lipov	Louka	N. Lhota	Javorník	H. Vrbka	Suchov	Kuželov	M. Vrbka	Celkem
Stavebnictví	88	66	47	46	20	9	24	15	4	319
Velkoobchod, Maloobchod, Údržba vozidel	112	55	42	22	25	17	14	10	4	301
Průmysl	98	51	33	13	26	29	16	13	7	286
Zemědělství, Lesnictví, Rybářství	41	26	7	32	27	23	19	13	4	192
Peněžnictví a pojišťovnictví	38	20	17	2	10	8	2	4	2	103
Profesní, vědecké a technické činnosti	38	15	12	3	5	12	5	1	1	92
Ubytování, Stravování, Pohostinství	26	14	8	6	6	6	7	3	-	76
Doprava, Skladování	27	8	5	5	6	5	1	1	-	58
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	14	5	1	1	1	2	2	-	-	26
Veřejná správa a obrana	2	3	2	3	1	2	1	2	2	18
Vzdělávání	4	4	2	3	2	1	-	2	-	18
Administrativní a podpůrné činnosti	3	1	-	-	4	1	2	-	-	11
Ostatní činnosti	98	38	26	18	15	24	13	10	8	250
Celkem	589	306	202	154	148	139	106	74	32	1750
Celkem v %	33,7	17,5	11,5	8,8	8,4	7,9	6,1	4,3	1,8	100

Tabulka č. 7 Počet podnikatelských subjektů podle klasifikace CZ-NACE k 31.12.2013 (Vlastní zpracování dle Český statistický úřad)

Trh práce je z velké části závislý právě na akciové společnosti Kordárna Plus a.s., která zaměstnává nejen obyvatele Velké nad Veličkou, ale také obyvatele okolních obcí. V době její insolvence v roce 2009 přišlo k velkému propouštění a tím došlo k výraznému nárůstu nezaměstnanosti. V současnosti, díky vysokému počtu objednávek, firma zaměstnává 565 lidí a od ledna 2014 každý měsíc narůstá toto číslo o 10 zaměstnanců. (Kordárna vytváří nová místa, 2012, s. 4)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
H. Vrbka	↑ 11,44	↑ 9,97	→ 13,2	→ 15,84	→ 15,84	→ 14,96
Javorník	↓ 19,82	→ 14,79	↓ 19,53	↓ 23,67	↓ 21,6	↓ 21,01
Kuželov	→ 16,49	↑ 6,91	↑ 8,51	↓ 19,15	→ 17,55	↑ 10,11
Lipov	↑ 12,06	↑ 8,58	↑ 10,59	→ 14,21	→ 14,75	→ 13,94
Louka	↑ 10,6	↑ 8,4	↑ 9,4	→ 12,6	→ 13	↑ 10,6
M. Vrbka	↑ 9,68	→ 13,98	↑ 7,53	↓ 21,51	→ 12,9	↑ 10,75
Nová Lhota	→ 17,95	↓ 18,8	↓ 18,8	↓ 23,93	↓ 21,94	→ 15,67
Suchov	→ 14,44	→ 13,7	→ 13,33	↓ 20,37	→ 17,41	→ 15,19
Velká	↑ 11,9	↑ 9,31	↑ 10,67	↓ 18,62	→ 16,46	→ 14,67

Obrázek č. 5 Míra nezaměstnanosti (%) v období 2006-2011 (Vlastní zpracování dle Český statistický úřad)

Míra nezaměstnanosti okresu Hodonín v roce 2011 dosahovala hodnoty 15,3 %. Vyšší míry nezaměstnanosti než je tato hodnota dosáhl pouze Javorník (21,01 %) a Nová Lhota (15,67 %). Nejvyšší míru nezaměstnanosti vykazoval Javorník (21,01 %), nejnižší pak Kuželov (10,11 %).

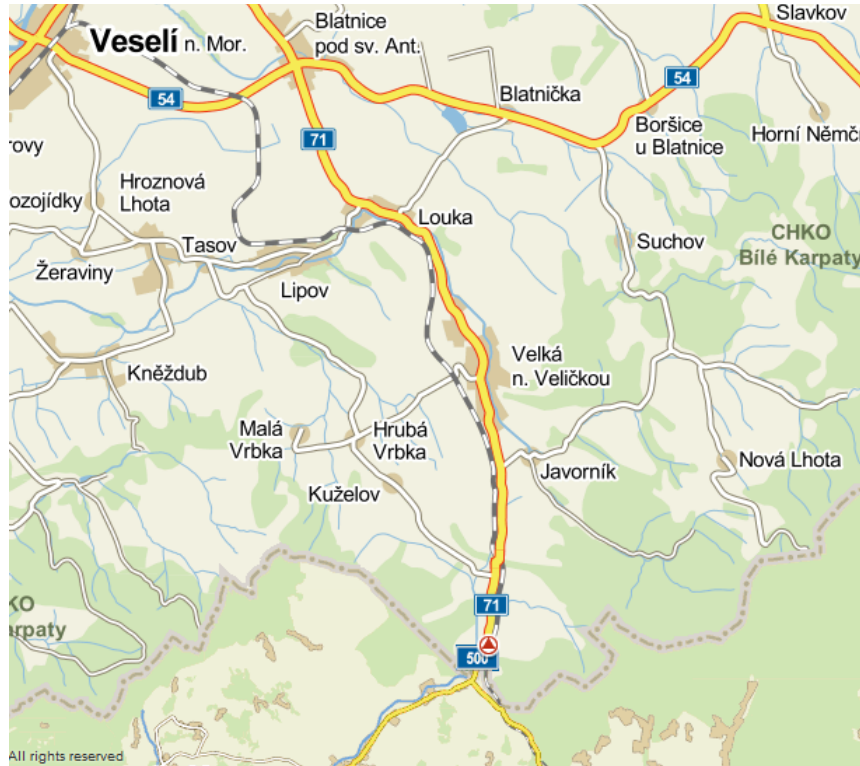
Z výše uvedeného obrázku (obrázek č. 5) je zřejmé, že rok 2009 byl, co se týče nezaměstnanosti, rokem přelomovým. V některých obcích, jako je Velká nad Veličkou nebo Malá Vrbka, se míra nezaměstnanosti téměř zdvojnásobila. Důvod spatřuji jednak v celosvětové finanční a hospodářské krizi, která právě v tomto roku propukla, a jednak v již zmiňovaném propouštění zaměstnanců ve firmě Kordárna a.s. V roce 2010 a 2011 se však míra nezaměstnanosti začala pomalu snižovat, což je jistě způsobeno také tím, že Kordárna začala navyšovat stavy svých zaměstnanců.

Kvůli nedostatku volných pracovních míst odchází řada mladých lidí za prací do velkých měst, migrační saldo se stává záporným a dochází ke stárnutí obyvatelstva, neboť jeho produktivní složka je vyšší než složka produktivní.

3.6 Dopravní infrastruktura

Každodenní spojení obyvatel Hornácka s okolními obcemi a většími městy, jako je Veselí nad Moravou, Hodonín či Uherské Hradiště, zajišťuje silniční a železniční doprava.

Přes mikroregion prochází silnice 1. třídy vedoucí z Uherského Ostrohu přes Louku a Velkou nad Veličkou až směrem ke slovenským hranicím, která umožňuje spojení se slovenským městem Vrbovce či Myjava a přispívá tak k prohlubování přeshraničních vztahů. Spojení skrze mikroregion je zajišťováno silnicemi třetí třídy. Jedná se o silnice vedoucí ze Suchova přes Javorník, Velkou nad Veličkou až do Hrubé Vrbky a silnici vedoucí z Louky přes Lipov do Tasova. Dle výsledků sčítání intenzity dopravy z roku 2010 lze konstatovat, že silnice 1. třídy, konkrétně její úsek vedoucí z Lipova do Velké nad Veličkou patří k úsekům s intenzitou dopravy 1001 až 3000 vozidel za den. Úsek z Velké nad Veličkou směrem ke slovenským hranicím pak k úseku s intenzitou dopravy 501 až 1000 vozidel za den. Na území Hornácka je sice dostačující silniční síť, avšak je zde řada silnic nižší třídy, které jsou ve špatném stavu, což může mít negativní dopad na rozvoj mikroregionu. (Celoštátní sčítání dopravy 2010, © 2011)

Obrázek č. 6 Dopravní infrastruktura v mikroregionu Hornácko (Mapy.cz, © 1996)

Obyvatelé mohou využívat také veřejnou dopravu, a to buď autobusovou, která je zajišťována akciovou společností VYDOS BUS, nebo dopravu železniční, zajišťovanou Českými

drahami. Železniční trať procházející Hornáckem vede z Veselí nad Moravou do slovenského Vrbovce a Nového Mesta nad Váhom. Tato trať je v provozu od roku 1927 a prochází šesti železničními stanicemi- Veselím nad Moravou, Blatnicí pod Sv. Ant., Lipovem, Loukou, Velkou nad Veličkou a zastávkou Javorníkem. Obě tyto dopravní varianty jezdí v pravidelných intervalech, zákazníci je mohou využívat po celý den a není tak ohrožena dojíždka do škol a zaměstnání. Na základě zúčastněného pozorování v měsíci únoru 2014 lze říci, že železniční doprava je nejvíce využívána studenty středních škol, kteří jezdí do Veselí nad Moravou, kde přeseďadají na další spoje. Pan Ing. Josef Valášek, systémový specialista odd. provozu Českých Drah, pak zdůrazňuje, že nejvíce obsazené vlaky jezdí ráno, kdy občané cestují do škol a zaměstnání a v odpoledních hodinách, kdy cestují nazpět. Intenzita spojů se v období 2013/2014 ve srovnání s obdobím 2004/2005 podle pana Valáška téměř nezměnila, v pracovní den jezdí na trase Veselí nad Moravou-Javorník 12 vlakových spojení. Výjimkou je pouze to, že v období 2004/2005 se jednalo o spojení Veselí nad Moravou-Vrbovce, a nyní převážná většina dopravních spojení končí již v Javorníku, kde je pro další jízdu nutné přeseďadnout. Důležité je zmínit také to, že železnice prochází pouze obcemi Lipov, Louka, Velká nad Veličkou a Javorník, a proto obyvatelé ostatních obcí využívají zejména jiné druhy přepravy.

3.7 Cestovní ruch, kultura, sport a volný čas

Hornácko je krajem přírody, lidových památek a tradic. Patří do Bílých Karpat, které jsou zařazeny do biosférické rezervace UNESCO a nabízejí tak k vidění přírodní rezervace. Při objevování místní přírody provede turisty síť značených tras pro pěší, cyklotrasy a dvě naučné stezky, Javořinská a Šumárnická. Častým turistickým cílem je také Velká Javořina, která nabízí výhled jak na českou, tak slovenskou stranu hranic.

Mezi památky lidové architektury patří dochované hospodářské stavby z 18. a 19. století v Hrubé Vrbce, které jsou vyhlášeny za památkově chráněnou zónu, mlýny v údolí Veličky u Javorníka či větrný mlýn holandského typu v Kuželově postavený roku 1842, který v současnosti funguje jako kulturní a technická památka se stálou expozicí hornáckého bydlení a zemědělského náčiní. Důležitou technickou stavbou je viadukt, který byl vybudován v roce 1926 a umožňuje tak železniční spojení mezi Loukou a Lipovem. Při jeho budování zde bylo nalezeno pohřebiště z doby slovanské.

Hornácko je známé především pro svoji folklorní tradici, za kterou se sem sjíždějí návštěvníci z různých koutů republiky. Její největší přehlídkou jsou Hornácké slavnosti, které se

poprvé uskutečnily v roce 1957. Slavnosti se konají každý rok v červenci, v samotném centru mikroregionu Velké nad Veličkou, a po celý víkend nabízejí kulturní program v podobě výstav tradičního umění, jarmarku či večerních vystoupení folklorních souborů nejen z Horňácka. Zde mohou návštěvníci spatřit horňácké kroje a poznat kulturu, tradice a nářečí tohoto mikroregionu. Dalšími tradičními kulturními akcemi jsou Ozvěny Horňácka, jarní kosení luk, hodové slavnosti se stavěním máje, Fašanek či Horňácký zpěváček (regionální soutěž dětských zpěváčků). Obce také pořádají košty a soutěže o nejlepší krajové speciality.

Z hlediska vybavenosti kulturními zařízeními se v mikroregionu nachází knihovny, kulturní domy a přírodní amfiteátr Strážná Hůrka ve Velké nad Veličkou. Také zde působí občanské iniciativy, ochotnická divadla v Louce a Lipově a několik hudebních a cimbálových skupin. Mikroregion Horňácko tak nabízí značné množství příležitostí pro využití volného času a přilákání návštěvníků z jiných koutů republiky.

Sport

Ve svém volném čase mohou místní využít široké nabídky sportu. V téměř každé obci se nachází sportovní hřiště či tělocvična (výjimkou je Malá Vrbka, kde není ani základní škola) a sportovní spolky a kluby, ať už jsou to fotbalisti, mažoretky či dobrovolní hasiči. K dispozici slouží také koupaliště v Lipově, rekreační středisko ve Filipovském údolí a v zimě lyžařský svah ve Skiareálu Filipov a Skiareálu Nová Lhota. Filipovské údolí nabízí celoroční využití v podobě turistiky, cykloturistiky, sběru hub či lyžování, díky čemuž se zde nachází kolem 70 soukromých rekreačních chatěk.

Horňácko nabízí také osm cyklotras, různé náročnosti a délky, které jsou tematicky zaměřené. Cyklisté tak mohou zamířit z Filipovského údolí na Javořinu po cyklotrase „Malá cesta na Javořinu“ (39 km), do Blatničky za vinařstvím po cyklotrase „Vinařská“ (25 km) či se více dozvědět o folklóru, kultuře obcí a přírodě na cyklotrase „Šumárnická stezka“ (24 km). (Léto na Filipově, © 2008)

Ubytovací zařízení

V mikroregionu se nachází několik typů ubytování, které nabízí široké služby. Mezi ně patří rybolov, kompletní služby pro cyklisty, úschovna kol a lyží, průvodce po farmě či Bílých Karpatech, jízda na koních, koupání, grilování, sport a další. Za zmínku stojí Horňácká farma v Hrubé Vrbce, která se specializuje na ekologické hospodářství. Chová doby-

tek a pěstuje ovoce a zeleninu, které dále zpracovává a prodává. Farma také spolupracuje při péči o krajinu se Správou CHKO Bílé Karpaty, nabízí možnost ubytování a zapojení se do každodenního chodu farmy, projížďky na koních či exkurze pro malé i velké.

Ubytovací kapacity v mikroregionu Hornácko jsou shrnuty v následující tabulce (tabulka č. 8).

Obec	Ubytování	Typ	Počet lůžek
Hrubá Vrbka	Turistická ubytovna CHKO Bílé Karpaty	Ubytovna	18
Hrubá Vrbka	Hornácká farma	Ostatní	5
Javorník	Hotel Filipov	Hotel	56
Javorník	Javornická hospoda	Ostatní	12
Javorník	Chata Filipov	Ostatní	8
Lipov	Penzion s vinným sklepem	Penzion	17
Louka	Penzion Samota	Penzion	15
Malá Vrbka	Turistická ubytovna Malá Vrbka	Ubytovna	10
Nová Lhota	Hotel Háj	Hotel	56
Nová Lhota	Turistická ubytovna Nová Lhota	Ubytovna	28

Tabulka č. 8 Ubytovací kapacity na Hornácku (Vlastní zpracování dle Východní Morava)

Hornácko nabízí 10 možností ubytování, jejichž celková kapacita je 225 lůžek. Najdeme zde hotely, penziony, ubytovny i ostatní typy ubytování, jako je již zmíněná Hornácká farma. Zvláštností je, že všechna tato ubytování jsou spíše v obcích, které lákají na turistiku a sport, a ve Velké nad Veličkou, jakožto kulturním centru mikroregionu a místu, kam se o Hornáckých slavnostech sjíždí až deset tisíc lidí, žádné takové ubytování není.

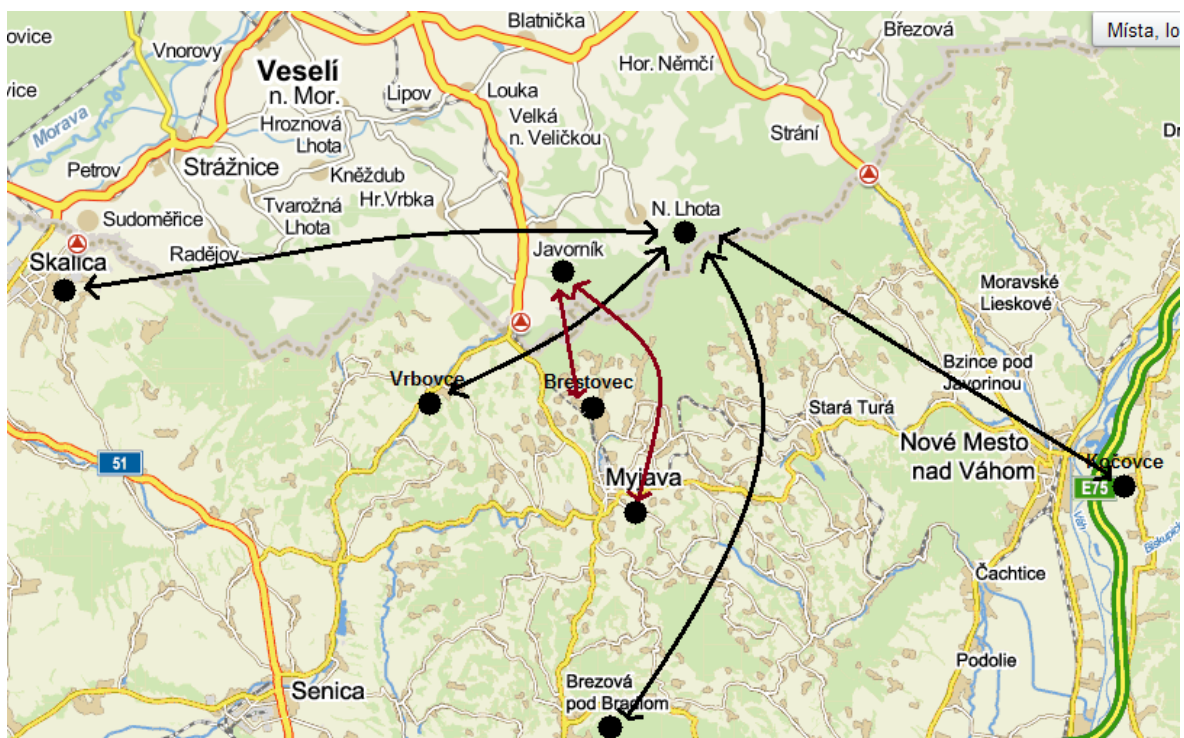
Rok	Počet návštěvníků	Počet přenocování	Průměrný počet přenocování	Průměrná doba pobytu
2000	43 563	151 190	3,5	4,5
2001	36 298	90 088	2,5	3,5
2002	31 730	67 940	2,1	3,1
2003	51 501	138 820	2,7	3,7
2004	43 957	117 791	2,7	3,7
2005	41 294	116 818	2,8	3,8
2006	41 556	142 401	3,4	4,4
2007	30 988	84 511	2,7	3,7
2008	34 348	78 916	2,3	3,3
2009	34 180	84 638	2,5	3,5
2010	26 404	61 588	2,3	3,3
2011	24 886	57 547	2,4	3,4
2012	27 433	66 645	2,4	3,4

Tabulka č. 9 Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v obci Veselí nad Moravou (Vlastní zpracování dle Český statistický úřad)

Z tabulky č. 9 „Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v obci Veselí nad Moravou“ vyplývá, že počet turistů, kteří přijíždí do této obce a přespávají zde, je klesající. V roce 2003 sice došlo k nárůstu oproti předchozímu roku z 31 tis. na celkový počet 51 tis. ubytovaných turistů, ovšem od tohoto roku počet ubytovaných turistů klesá a v roce 2012 bylo ubytovaných ve Veselí nad Moravou pouhých 27 tis. turistů. Celkový počet přenocování v letech 2000-2012 klesl o 84 tis., klesl také průměrný počet přenocování z 3,5 na 2,4 noci a průměrná doba pobytu ze 4,5 dní na 3,4 dny. Pro tuto statistiku jsem použila údaje Českého statistického úřadu pro obec Veselí nad Moravou, která je obcí s rozšířenou působností pro obce Hornácka, neboť údaje pro jednotlivé obce mikroregionu nejsou k dispozici. Veselí se nachází pouhých 12 kilometrů od Hornácka, proto předpokládám, že stejně jako ve Veselí či turistické oblasti Slovácko, i v Hornácku bude počet ubytovaných turistů a průměrná doba pobytu klesající.

4 REALIZOVANÉ PROJEKTY PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE V MIKROREGIONU HORNÁČKO V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2007-2013

V této kapitole je představeno celkem osm projektů, které se realizovaly na území mikroregionu Hornácko v programovém období 2007-2013 v rámci operačního programu Přeshraniční spolupráce Česká republika - Slovenská republika. Mikroregion Hornácko jako takový realizoval za celé programové období pouze jeden projekt přeshraniční spolupráce, jehož výsledkem bylo zřízení informační kanceláře pro hornácký a kopaničiarský region. Obec Javorník realizovala taktéž jeden projekt. Zbýlých šest projektů bylo realizováno Novou Lhotou, která spolupracuje zejména se slovenskými obcemi Kočovce a Brezová pod Bradlom. Nová Lhota využila možnosti získat dotace z Evropské unie a realizovala tak projekty, které podpořily a nadále podporují návštěvnost obce a její rozvoj. Dalšími partnery ze strany slovenských hranic je Skalica, Brestovec, Vrbovce, Myjava a Čachtice.

Obrázek č. 7 Partneri realizovaných projektů ze Slovenské republiky (Mapy.cz, © 1996)

4.1 Zřízení nové informační kanceláře pro kopaničiarský a hornácký region- 1. česko-slovenská informační kancelář

Dotační titul: Evropský fond pro regionální rozvoj

Prioritní osa: 1. Podpora socio-kulturního a hospodářského rozvoje přeshraničního regionu a spolupráce

Oblast podpory: 1.5 Rozvoj přeshraničního turismu

Žadatel: Sdružení měst a obcí myjavského regionu

Partner: Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Hornácko

Doba realizace: 1.12.2008-31.7.2009

Financování projektu v EUR.

Celkové výdaje: 43 962

Dotace z Evropské unie: 37 367

Dotace ze státního rozpočtu: 3 946

Spolufinancování z rozpočtu partnerů: 2 649

Vzhledem k tomu, že se v okrese Myjava nenacházela žádná informační kancelář, neměli turisté možnost se informovat o atraktivitách tohoto regionu. A právě pro rostoucí spolupráci Sdružení měst a obcí myjavského regionu s mikroregionem Hornácko se představitelé obou sdružení dohodli na vytvoření společné informační kanceláře, jejíž činnost bude mít přeshraniční dopad. Bylo tak vytvořeno informační centrum se sídlem v kulturním domě Samka Dudíka v samotném centru Myjavy. Centrum se nachází v blízkosti nové autobusové stanice a je tedy dobře dostupné pro turisty, kteří zde mají možnost získat informace o regionu, přírodních zajímavostech, pořádaných akcích či ubytovacích a stravovacích zařízeních. V rámci projektu došlo také k vytvoření propagačních materiálů zahrnujících mapky Hornácka a Kopaničiarského regionu, na kterých jsou zobrazeny jednotlivé obce spolu s informacemi o jejich kulturních a přírodních zajímavostech. Samotná kancelář a propagační materiály tak napomohly propagaci obou regionů.

4.2 Příhraniční sportovně-kulturní areály

Dotační titul: Evropský fond regionálního rozvoje

Prioritní osa: 1. Podpora socio-kulturního a hospodářského rozvoje přeshraničního regionu a spolupráce

Oblast podpory: 1.1 Kulturní rozvoj a zachování tradic

Žadatel: Nová Lhota

Partner: Brezová pod Bradlom (okres Myjava), Kočovce (okres Nové Mesto pod Váhom), občanské sdružení Aktivní Hornácko o.s.

Doba realizace: 1.9.2008-31.7.2010

Financování projektu v EUR.

Celkové výdaje: 497 272

Dotace z Evropské unie: 420 114

Dotace ze státního rozpočtu: 42 543

Spolufinancování z rozpočtu partnerů: 34 615

Partnerská města leží v příhraničním regionu, ve kterém po rozdělení České a Slovenské republiky došlo k přerušení kulturních a společenských vazeb. Proto byl realizován tento projekt, který si kladl za cíl znovuoživit a podpořit kulturní a společenský život v příhraničním regionu vzájemnou spoluprací v oblasti kultury, sportu a společenského života.

Hlavním cílem projektu bylo vybudování infrastruktury pro pořádání sportovních, společenských, kulturních a jiných akcí. V partnerských obcích tak byly zřízeny chybějící prostory pro vzájemná setkávání příhraničních obcí. Jejich společné akce se uskutečňují na základě Harmonogramu společně realizovaných akcí. Ten je navržen s ohledem na místní rozvojové strategie, zvyky a tradice jednotlivých regionů stejně jako na zavádění nových společných akcí s přeshraničním dopadem. Akce jsou plánovány tak, aby se jich zúčastnilo co možná nejvíce občanů příhraničních obcí, přičemž na plánování všech akcí se společně podílí tým realizátorů ze Slovenska i Česka.

Výsledkem projektu je Centrum volného času v Nové Lhotě, „Areál volnočasových aktivit Dolné Lúky“ v Brezové pod Bradlom a „BARINA-rekreačno oddychová plocha“ v obci Kočovce. Areál v Nové Lhotě zahrnuje sportovní plochu s umělým povrchem a parkovací

plochy, areál v Brezové byl postaven přímo uprostřed sídliště, což poskytuje obyvatelům rekreační a oddychovou zónu, zahrnující víceúčelové hřiště s umělým povrchem, oddychovou zónu sloužící k odpočinku a malé dětské hřiště. Areál v obci Kočovce opět zahrnuje víceúčelové hřiště, pódium s tanečním parketem, plochu pro mobilní stánky, dětské hřiště a místo k sezení a stolování. Občanské sdružení Aktivní Horňácko je do projektu zapojeno tím, že pořádá společné akce na obou stranách hranice.

Cílovou skupinou projektu jsou občané příhraničního regionu všech věkových kategorií, neziskové organizace a místní svazy a spolky, kteří se zúčastňují společně prováděných akcí zaměřených zejména na sport, jako jsou např. turnaj ve volejbale v Nové Lhotě, Mini-fotbal na Barine či Vánoční tvořivé dílny v Brezové. Výsledkem projektu je vytvoření nových vazeb a obnovení spolupráce na obou stranách hranice, díky níž jsou podporovány místní tradice a zaváděny inovativní aktivity. Došlo ke zvýšení množství a kvality společně pořádaných akcí, zvýšení atraktivnosti příhraničního venkovského regionu, zapojení mladé generace do společenských aktivit a zintenzivnění vzájemného setkávání občanů.

4.3 Na běžkách, na kole i pěšky-poznejme se sousedé I. etapa

Dotační titul: Evropský fond regionálního rozvoje

Prioritní osa: 1. Podpora socio-kulturního a hospodářského rozvoje přeshraničního regionu a spolupráce

Oblast podpory: 1.1 Rozvoj přeshraničního turismu

Žadatel: Slovácký běžecký klub Kyjov o.s.

Partner: Nová Lhota, Vrbovce (okres Myjava), Aktivní Horňácko o.s.

Doba realizace: rok 2009

Financování projektu v EUR.

Celkové výdaje: 482 398

Dotace z Evropské unie: 374 394

Dotace ze státního rozpočtu: 61 651

Spolufinancování z rozpočtu partnerů: 46 353

Oblast Bílých Karpat nabízí turistům jedinečné krásy místní přírody v zimě i létě, které i přes svůj vysoký potenciál nejsou dostatečně využívány právě kvůli nedostatečné infra-

strukturu pro cestovní ruch a jeho propagaci. Právě proto byl realizován tento projekt, který usiluje o zvýšení atraktivity turistického regionu Bílé Karpaty v oblasti Javořiny, Nové Lhoty a Vrbovců pomocí vybudování kvalitní turistické infrastruktury a účinné propagace.

Cílem projektu bylo vybudování centra pro běžecké lyžování v příhraničním regionu Bílých Karpat, konkrétně v obci Nová Lhota. Byla vytvořena parkovací plocha, informační centrum nabízející návštěvníkům propagační materiály a brožurky o možnostech turistického vyžití v příhraničí, sociální zázemí, a pro úplné začátečníky běžkařské stopy na dvou cvičných loukách. Mimo tyto dvě cvičné stopy bylo vytvořeno sedm běžkařských tras: novohotsko-staromyjavský okruh (13,5 km), závodní trať 1 (7 km), závodní trať 2 (1,5 km), závodní trať 3 (7,5 km), turistický malý okruh (4,2 km), hornácko-kopaničářský okruh (20,5 km) a bělokarpatská běžkařská magistrála (38 km). Došlo také k vytvoření internetových stránek (www.bezky-kolo-pesky.cz), které informují o turistických zájmech mikroregionu, zejména však nabízí aktuální informace o stavu běžkařských tras včetně live kamery. Do budoucna se dále uvažuje o výstavbě restaurace a penzionu.

Výstavba zázemí, nákup strojů pro údržbu běžeckých stop a kvalitní propagace vedla k výraznému zkvalitnění společných služeb, informační obsluhy a marketingu cestovního ruchu na obou stranách hranice, a také zvýšení počtu turistů a prodloužení délky jejich pobytu. Vznikla tak nová, milovníky běžecké stopy vyhledávaná turistická lokalita, která má co nabídnout nejen běžkařům a lyžařům v zimě, ale také turistům a cykloturistům v létě.

4.4 Objevme přírodní a kulturní krásy sousedů

Dotační titul: Evropský fond pro regionální rozvoj

Prioritní osa: 2. Rozvoj dostupnosti přeshraničního území a životního prostředí

Oblast podpory: 2.3 Zlepšení informační a komunikační dostupnosti příhraničí

Žadatel: Nová Lhota

Partner: Brezová pod Bradlom (okres Myjava), Skalica, Čachtice, Strážnice, Uherské Hradiště, Aktivní Hornácko o.s.

Doba realizace: 2010

Financování projektu v EUR.***Celkové výdaje:*** 182 284***Dotace z Evropské unie:*** 151 670***Dotace ze státního rozpočtu:*** 15 263***Spolufinancování z rozpočtu partnerů:*** 15 351

Příhraniční česko-slovenský region je plný turisticky atraktivních míst, avšak neexistoval žádný komplexní přeshraniční produkt, ať už v tištěné či digitální podobě, který by o nich informoval občany tohoto regionu a vybízel je tak k jejich návštěvě. Proto se partneři dohodli na realizaci projektu, který usiloval o spojení regionu pomocí informačních a komunikačních technologií. Hlavním cílem projektu bylo pomocí kamerových systémů vytvořit digitální obsah se zaměřením na přírodní, kulturní a turistické cíle česko-slovenského příhraničí, který konečnému uživateli nabídne aktuální stav destinací a podpoří tak informatizaci a rozvoj příhraniční integrace. Vznikl tak soubor jedenácti atraktivních míst, které jsou snímány kamerami a tento obraz je pak přenášen do regionálních televizí a na společný web www.krasybezhranic.eu. Mezi tato místa patří zámek Milotice, Uherské Hradiště-Rochus, SKI areál Nová Lhota, Přístav u Baťova kanálu ve Strážnici, náměstí gen. M.R. Štefánika v Brezové pod Bradlom, Mohyla M.R. Štefánika v Brezové pod Bradlom, Golf resort Skalica, město Skalica, obec Čachtice, Čachtický hrad a SKI park Osvětimany. Vznikla tak účinná informační propagace atraktivit Zlínského, Jihomoravského, Trnavského a Trenčínského kraje, která přispívá ke zvyšování intenzity přeshraniční spolupráce, obchodu a turistického ruchu.

4.5 Za poznáním přírody***Dotační titul:*** Evropský fond pro regionální rozvoj***Prioritní osa:*** 2. Rozvoj dostupnosti přeshraničního území a životního prostředí***Oblast podpory:*** 2.2 Zachování životního prostředí a rozvoj krajiny***Žadatel:*** Nová Lhota***Partner:*** Brezová pod Bradlom (okres Myjava), Kočovce (okres Nové Mesto pod Váhom), Aktivní Horňácko o.s.***Doba realizace:*** 1.6.2010-31.12.2013

Financování projektu v EUR.***Celkové výdaje:*** 353 343***Dotace z Evropské unie:*** 293 032***Dotace ze státního rozpočtu:*** 27 367***Spolufinancování z rozpočtu partnerů:*** 32 944

V souladu s plánem na zachování a podporu využití veřejných budov na území obce Nová Lhota se po dobu dvou let připravoval investiční záměr rekonstrukce opuštěné budovy cizinecké policie na centrum environmentálního vzdělávání. Získaná dotace se využila na nákup této budovy od ministerstva vnitra a její následnou rekonstrukci. Vznikly tak tři nové učebny, kuchyňka, sociální zařízení, pracovna, šatna a kancelář. Od září 2012 slouží nově zrekonstruované zařízení pod názvem Přeshraniční centrum environmentálního vzdělávání Karpaty v Nové Lhotě neboli Ekocentrum Karpaty k pořádání kurzů ekologické výchovy pro děti mateřských a základních škol z obcí a měst česko-slovenského pohraničního regionu. V průběhu kurzů jsou využívány metody aktivního učení a herní, dramatické a výtvarné aktivity.

Během prvních pěti měsíců od zahájení činnosti v srpnu 2012 se v učebnách ekocentra vystřídalo celkem 373 žáků z Kočovců, Brezové a Nové Lhoty. Děti i doprovázející pedagogové podávají pozitivní zpětnou vazbu jak na zázemí ekocentra, tak zejména na výuku, kterou místní lektori podávají netradiční formou v duchu zážitkové pedagogiky. Při vzdělávacích programech ročně navštíví ekocentrum přibližně 800 dětí ze Slovenska a 300 dětí z Česka, přičemž se jedná zejména o žáky 1. a 2. stupně základních škol a o žáky škol mateřských. V rámci tohoto projektu byl také zřízen environmentální naučný chodník v obci Kočovce. Celková trasa naučného chodníku činí 5,5 km a sestává ze tří tras. Trasa A, B a C nabízí 9 zastávek, jako je kamenolom či park se vzácnými dřevinami.

Díky úspěšnosti tohoto projektu se jeho partneři rozhodli realizovat projekt navazující na činnost ekocentra, a to zřízení přírodní výukové zahrady, která bude poskytovat vzdělávací kurzy přímo v přírodě.

4.6 Přírodní výuková zahrada u ekocentra Karpaty

Dotační titul: Evropský fond pro regionální rozvoj

Prioritní osa: 2. Rozvoj dostupnosti přeshraničního území a životního prostředí

Oblast podpory: 2.2 Zachování životního prostředí a rozvoj krajiny

Žadatel: Nová Lhota

Partner: Brezová pod Bradlom (okres Myjava), Kočovce (okres Nové Mesto pod Váhom)

Doba realizace: 1.9.2013-31.8.2014

Financování projektu v EUR.

Celkové výdaje: 78 773

Dotace z Evropské unie: 66 957

Dotace ze státního rozpočtu: 5 562

Spolufinancování z rozpočtu partnerů: 6 254

Tento projekt je navázáním na několikaletou velmi dobrou spolupráci a rozšiřování přeshraničních vazeb v rámci předchozího společného projektu Nové Lhoty, Kočovců a Brezové pod Bradlom s názvem „Za poznáním přírody“. Jak jsem již zmiňovala, projekt „Za poznáním přírody“ byl a je velmi úspěšným projektem, ekocentrum ročně navštíví přes tisíc návštěvníků, a proto Nová Lhota, Brezová a Kočovce chtěli tento projekt vylepšit a zahájit tak výuku v exteriéru.

Hlavním cílem projektu je rozšíření environmentálních vzdělávacích kurzů o mnoho inovativních prvků prostřednictvím přírodní výukové zahrady, upevnění vztahu k přírodě prací s přírodním materiálem a poukazování na jedinečnost přírodního prostředí formou aktivit úzce spjatých s kulturní a řemeslnou činností člověka v příhraničním regionu. Děti tak budou moci vyzkoušet kompostování, získat vědomosti o lesích, loukách či hmyzu, vyzkoušet si tradiční řemesla v mezioborové dílně a pracovat s mikroskopy při pozorování života v půdě. Zahrada bude vytvořena u ekocentra v Nové Lhotě a poskytne dětem pobyt v zachovalém a čistém prostředí, kterým je zahrada obklopena, ale hlavně jim umožní pochopení přírodních jevů díky přímému kontaktu s přírodou.

Přírodní výuková zahrada má za úkol podporovat zachování přírodního dědictví a vytvářet vztah dětí k přírodě již od útlého věku formou atraktivní zážitkové pedagogiky za účelem seznámení s okolní přírodou, typickými ekosystémy, přírodními jevy a procesy.

4.7 Zlepšení dostupnosti pohraničí v okolí Velké Javořiny

Dotační titul: Evropský fond pro regionální rozvoj

Prioritní osa: 2. Rozvoj dostupnosti přeshraničního území a životního prostředí

Oblast podpory: 2.1 Rozvoj dopravní infrastruktury a dostupnosti pohraničí

Žadatel: Správa a údržba silnic Jihomoravského kraje

Partner: Trenčínský kraj, Nová Lhota

Doba realizace: 1.5.2010-31.12.2012

Financování projektu v EUR.

Celkové výdaje: 3 387 444

Dotace z Evropské unie: 2 879 327

Dotace ze státního rozpočtu: 260 934

Spolufinancování z rozpočtu partnerů: 247 183

Velkou potřebou příhraničních regionů Jihomoravského a Trenčínského samosprávného kraje v okolí Velké Javořiny bylo vybudování a rekonstrukce dopravní infrastruktury, která je nezbytným předpokladem pro zachování kvalitních životních podmínek místních obyvatel. Příhraniční oblast totiž patří k oblastem s nejvyšší nezaměstnaností, místní obyvatelé jsou nuceni dojíždět za prací do větších měst a je tedy potřebná kvalitní dopravní infrastruktura.

Hlavním cílem projektu bylo proto zlepšení dopravní dostupnosti příhraničního regionu Velké Javořiny, který se nachází mimo všechny hlavní dopravní sítě. Konkrétně se jednalo o rekonstrukci vozovek směřujících na vrchol Velké Javořiny a vytvoření cyklostezky. Rekonstrukce a vybudování dopravní infrastruktury pro motorovou i nemotorovou dopravu je jedním ze zásadních předpokladů rozvoje kvalitních životních podmínek obyvatel, což zahrnuje zvýšení bezpečnosti, zlepšení dopravní obslužnosti a napojení na vyšší dopravní systémy.

Na české straně hranice byla provedena rekonstrukce vozovky ze Suchovských Mlýnů do osady Vápenky pod Velkou Javořinou v délce 4,2 km, která byla v nevyhovujícím stavu. Taktéž na straně slovenské došlo k rekonstrukci jediné přístupové cesty na Velkou Javořinu, a to cesty z osady Hrnčiarové k Holubyho chatě na Velké Javořině v celkové délce 5,6 km. V neposlední řadě došlo k vybudování cyklostezky z Nové Lhoty do Vápenek, která se dále napojuje na cyklostezku vedoucí z Vápenek přímo až na samotný vrchol Velké Javořiny. Projekt tak zlepšil dopravní dostupnost Nové Lhoty a Velké Javořiny z obou stran hranice.

4.8 Pozrime sa cez hranice z výšky

Dotační titul: Evropský fond pro regionální rozvoj

Prioritní osa: 1. Podpora socio-kulturního a hospodářského rozvoje přeshraničního regionu a spolupráce

Oblast podpory: 1.5 Rozvoj přeshraničního turismu

Žadatel: Myjava

Partner: Brestovec, Javorník

Doba realizace: březen 2009-leden 2010

Financování projektu v EUR.

Celkové výdaje: 195 576

Dotace z Evropské unie: 166 239

Dotace ze státního rozpočtu: 16 271

Spolufinancování z rozpočtu partnerů: 13 066

Město Myjava spolu s obcí Brestovec a Javorník realizovala projekt „Pozrime sa cez hranice z výšky“, v rámci něhož byly postaveny čtyři rozhledny. Je to rozhledna Drahy v obci Javorník (20 metrů vysoká), rozhledna Hrajky u vesnice Turá Lúka (10 metrů vysoká), rozhledna Poľana nad obcí Brestovec (20 metrů vysoká) a minirozhledna na kopci Žalostiná u obce Chvojnica. Cílem bylo poskytnout návštěvníkům výhled na kopaničiarský a horňácký region, část Bílých Karpat a Myjavské pahorkatiny, a podpořit tak cestovní ruch v příhraničním regionu.

4.9 Zhodnocení projektů

V mikroregionu Hornácko bylo realizováno v programovacím období 2007-2013 celkem osm projektů spadajících pod operační program Přeshraniční spolupráce ČR-SR. Mikroregion jako takový realizoval pouze jeden projekt zaměřený na rozvoj přeshraničního turismu, v rámci něhož bylo vytvořeno první společné informační centrum se sídlem v Myjavě. Ostatní projekty byly realizovány obcemi spadajícími pod mikroregion Hornácko, avšak jedná se pouze o dvě obce, Javorník a Novou Lhotu, která realizovala 6 projektů přeshraniční spolupráce. Partnery projektů, jak na slovenské, tak i české straně, byly zejména obce. Na české straně hranic se jedná o Novou Lhotu, Javorník, Strážnici a Uherské Hradiště. Na straně slovenské je to Skalica, Myjava, Brezová pod Bradlom, Čachtice, Kočovce, Vrbovce a Brestovec. Partnery projektů byla také příspěvková organizace Správa a údržba silnic Jihomoravského kraje a dvě občanská sdružení, Aktivní Hornácko o.s. a Slovácký běžecký klub Kyjov o.s. Aktivní Hornácko je občanské sdružení založené v roce 2007, jehož cílem je ochrana životního prostředí, poradenství při zpracování žádostí z fondů EU a pořádání kulturních a sportovních akcí.

Realizované projekty byly zaměřeny na podporu oblastí, jako je dopravní infrastruktura a dostupnost pohraničí, přeshraniční turismus, kultura a tradice či ochrana životního prostředí. V tabulce č. 10 jsou uvedeny konkrétní projekty, jejich partneři a oblasti podpory.

Název projektu	Žadatel	Partneři projektu	Oblast podpory
Na běžkách, na kole i pěšky- poznejme se sousedé	Slovácký běžecký klub Kyjov o.s.	Nová Lhota, Vrbovce, Aktivní Hornácko o.s.	Turismus
Pozrime sa cez hranice z výšky	Myjava	Brestovec, Javorník	Turismus
Zřízení nové informační kanceláře pro kopaničiarský a hornácký region-1. česko- slovenská informační kancelář	Sdružení měst a obcí myjavského regionu	Dobrovolný svazek obcí Mikroregionu Hornácko	Turismus, propagace
Objevme přírodní a kulturní krásky sousedů	Nová Lhota	Brezová, Skalica, Čachtice, Strážnice, Uherské Hradiště, Aktivní Hornácko o.s.	Propagace
Přírodní výuková zahrada u ekocentra Karpaty	Nová Lhota	Brezová pod Bradlom, Kočovce	Životní prostředí
Za poznáním přírody	Nová Lhota	Brezová pod Bradlom, Kočovce, Aktivní Hornácko o.s.	Životní prostředí
Zlepšení dostupnosti pohraničí v okolí Velké Javořiny	Správa a údržba silnic JmK	Trenčínský kraj, Nová Lhota	Doprava
Příhraniční sportovně-kulturní areály	Nová Lhota	Brezová pod Bradlom, Kočovce, Aktivní Hornácko o.s.	Kultura, sport

Tabulka č. 10 Partneři a oblasti podpory realizovaných projektů přeshraniční spolupráce mikroregionu Hornácko (Vlastní zpracování)

Všechny tyto projekty byly financovány z ERDF, z něhož byla získána dotace ve výši 85 % z celkových uznatelných nákladů projektu, přičemž celkově tato částka činila 4 389 tis. EUR. Kromě dotace z Evropské unie byly získány také dotace ze státního rozpočtu, které činí 5 % v ČR a 10 % v SR. Nejvíce financí bylo vynaloženo na projekt „Zlepšení dostupnosti pohraničí v okolí Velké Javořiny“, který byl zaměřen na opravu místních komunikací a vytvoření cyklostezky na Velkou Javořinu. Tento projekt jako jediný dosáhl nákladů nad milion EUR, konkrétně 3 387 tis. EUR. Náklady na ostatní projekty nepřesáhly částku 500 tis. EUR a nejmenších nákladů (43 tis. EUR) dosáhl projekt na vybudování společné informační kanceláře (viz. tabulka č. 11).

Název projektu	Dotační titul	Dotace z EU	Dotace ze SR	Spolufinancování partnerů	Náklady celkem
Zlepšení dostupnosti pohraničí v okolí Velké Javořiny	ERDF	2 879 327	260 934	247 183	3 387 444
Příhraniční sportovní-kulturní areály	ERDF	420 114	42 543	34 615	497 272
Na běžkách, na kole i pěšky-poznejme se sousedé	ERDF	374 394	61 651	46 353	482 398
Za poznáním přírody	ERDF	293 032	27 367	32 944	353 343
Pozrime sa cez hranice z výšky	ERDF	166 239	16 271	13 066	195 576
Objevme přírodní a kulturní krásy sousedů	ERDF	151 670	15 263	15 351	182 284
Přírodní výuková zahrada u ekocentra Karpaty	ERDF	66 957	5 562	6 254	78 773
Zřízení nové informační kanceláře pro kopaničářský a hornácký region	ERDF	37 367	3 946	2 649	43 962
Celkem	ERDF	4 389 100	433 537	398 415	5 221 052

Tabulka č. 11 Financování realizovaných projektů přeshraniční spolupráce mikroregionu Hornácko v EUR (Vlastní zpracování)

Nová Lhota

Největším aktérem přeshraniční spolupráce v programovacím období 2007-2013 je obec Nová Lhota. Starosta obce Mgr. Antonín Okénka hodnotí přeshraniční spolupráci Nové Lhoty velmi kladně. Do té se obec zapojila zejména proto, že se jedná o obec ležící u hranic se Slovenskou republikou a proto je pro ni operační program přeshraniční spolupráce velmi výhodný. Dalším podstatným důvodem je také to, že OP Přeshraniční spolupráce ČR-SR funguje dle pana starosty administrativně poměrně dobře a vzhledem k projektům, které obec chtěla realizovat a také realizovala, nabízel tento program prioritní osy, které se k daným oblastem podpory (cestovní ruch a životní prostředí) hodily více než ostatní ope-

rační programy. Za nejvýznamnější projekt je považován projekt zaměřený na zlepšení dostupnosti pohraničí, v rámci něhož došlo k rekonstrukci cesty ze Suchovských Mlýnů do Vápenek, k rekonstrukci příjezdové cesty na Javořinu a vybudování cyklostezky z Vápenek do Nové Lhoty. Neméně důležitým projektem je také vybudování Ekocentra Karpaty, do kterého se sjíždí ročně až tisíc dětí z pohraničních obcí. Dlouho prázdná budova tak našla opět své využití a děti tím, že zde přespávají a stravují se, podporují místní ekonomiku.

Protože pan starosta spatřuje v realizaci projektů financovaných z fondů EU pouze pozitiva a přínosy pro obec, rozhodl se i v následujícím programovacím období 2014-2020 realizovat projekty přeshraniční spolupráce. Ta bude opět zaměřena na rozvoj turismu a ochranu životního prostředí. Budou tak realizovány projekty na ochranu proti erozi a suchu, projekty podporující zadržení vody v krajině a také bude provedena rekonstrukce stezky vedoucí na Javořinu, kde budou rozmístěny nové informační panely.

Realizaci projektů, jejichž partnerem byla Nová Lhota, hodnotím velmi kladně, neboť přispívá pozitivně k rozvoji obce a zvyšuje atraktivitu obce a příhraničního regionu pro turisty, občany a investory. Zvýšená návštěvnost tak podporuje místní ekonomiku a podnikatelské aktivity. Návštěvníci také požadují zařízení na doprovodné stravovací a ubytovací služby, čímž vznikají příležitosti k podnikání a tvorbě nových pracovních míst. Pro obyvatele příhraničí zajistily projekty vyšší životní kvalitu a standard, rozšířily možnosti pro volnočasové aktivity a pro budoucí generace zachovávají kvalitu životního prostředí. V rámci dlouhodobého hospodářského a sociálního rozvoje realizace projektů odstraňuje disparity na obou stranách hranice, podporuje hospodářskou spolupráci a vznik dobrých podmínek pro rozvoj turismu, ochranu životního prostředí a zajištění udržitelného rozvoje.

Javorník

Projekt „Pozrime sa cez hranice z výšky“, do něhož je zapojena obec Javorník, se na rozdíl od projektů Nové Lhoty setkal i s negativním ohlasem. Jedná se o projekt, v rámci něhož byly vybudovány čtyři rozhledny, které měly podpořit rozvoj cestovního ruchu v příhraničním regionu. Jak uvádí Martin Janoška, autor článku „Rozhledny, ze kterých se nerozhlednete. Absurdní vyhlídky Bílých Karpat za miliony.“, na zpravodajském serveru iDNES.cz, některé rozhledny nestojí ani na kopci, nýbrž v údolí, tudíž neposkytují výhled, který by návštěvníci očekávali a už vůbec ne výhled za hranice, jak slibuje název projektu. Jedinou rozhlednou, která poskytuje výhled na daleké okolí, je rozhledna Poľana u obce

Brestovec. Jan Hozák, starosta obce Javorník, však tuto spolupráci hodnotí kladně. Rozhledny na obou stranách hranice jsou podle něj velmi navštěvované a samotná rozhledna v Javorníku má návštěvnost zejména v jarních a letních měsících, kdy ji navštěvují nejen obyvatelé Javorníku, ale také návštěvníci z okolních obcí jako jsou např. děti ze základních škol.

Obec Javorník na konci roku 2013 začala realizovat další projekt přeshraniční spolupráce, který nese název „Rozvoj turistickej infraštruktúry v prihraničnom regióne“ a jeho vedoucím partnerem je obec Stará Myjava. Hlavním přeshraničním partnerem je pak Nová Lhota a partnerem projektu Javorník. Projekt spadá pod oblast podpory 1.5 Rozvoj přeshraničního turismu a jeho hlavním cílem je vytvoření kompletní turistické infrastruktury, která povede k podpoře turistického potenciálu a tím zvýšení konkurenceschopnosti příhraničního regionu okresů Myjava a Hodonín a také posílení vzájemných vztahů mezi partnery na obou stranách hranice. Výsledkem projektu budou informační turistické tabule rozmístěné po celém příhraničním regionu, které budou podporovat aktivní turistiku v přírodě a zvyšovat tak návštěvnost regionu. Celkové náklady projektu činí 139 tis. EUR a dotace z ERDF celých 85%.

Vrbovce

Pro zhodnocení projektů je vhodné také jejich zhodnocení slovenskými partnery, proto jsem si vybrala obec Vrbovce, která byla spolu s Novou Lhotou zapojena do projektu „Na běžkách, na kole i pěšky-poznejme se sousedé,„. Pan starosta, Ing. Samuel Redecha, hodnotí projekt jako velmi prospěšný pro obě strany. Vrbovce se podílely na projektu pouze jako přeshraniční partner, ale i tak mají výstupy projektu přeshraniční dopad. Obec získala jako hlavní benefit sněžný skútr a zařízení na úpravu běžkařských stop a je tak jednou z mála obcí okresu Myjava, která takové služby může nabídnout. I přesto, že podle slov pana starosty je s poskytováním této služby spojena řada problémů, Vrbovce se jejich řešením učí a díky technickým prostředkům získaných z projektu poskytují upravené běžkařské trasy, které v obci podporují sport a cestovní ruch.

V programovacím období 2014-2020 by chtěla obec realizovat projekty jako je ochrana proti povodním, obnova kulturních památek či vytvoření infrastruktury pro turistiku na koních. S mikroregionem Hornácko má již pro toto období rozpracován projekt s názvem „Přeshraniční cyklistická stezka Velká nad Veličkou-Kuželov-Vrbovce“.

Mikroregion Horňácko

Mikroregion realizoval v programovacím období 2007-2013 pouze jeden projekt přeshraniční spolupráce, v rámci něhož došlo k vybudování první společné československé informační kanceláře se sídlem v Myjavě a vytvoření propagačních materiálů Horňácka a Kopaničarského regionu. Důvodem tohoto nízkého zapojení do přeshraniční spolupráce a čerpání dotací z fondů EU je ten, že bývalý jednatel mikroregionu a současný starosta Velké nad Veličkou, Ing. Jiří Pšurný, není zastáncem čerpání dotací z fondů EU. Důvodem je podle jeho slov přílišná byrokracie a neskutečné kontroly. Propagační materiály Horňácka a Kopaničarského regionu hodnotí ve srovnání s mapkami Horňácka vytvořenými o rok později jako zbytečné. Naopak mapky Horňácka, financované pouze z finančních prostředků mikroregionu, byly podle něj produktem daleko lepším a několikanásobně levnějším. Navíc při jejich tvorbě nebyl mikroregion vázán stanovenými termíny. Také proto se obec Velká nad Veličkou nezúčastnila přeshraniční spolupráce. Pan starosta věří, že pokud obec správně hospodaří a je tak obcí finančně zdravou, má dostatek prostředků na to, aby projekty financovala z vlastní režie. I přesto však Velká nad Veličkou některé dotační tituly využila, avšak s postupem času se panu starostovi jeví čerpání dotací daleko složitější a náročnější a tím se podle něj vytrácí efektivita dotací.

Od roku 2013 vykonává funkci jednatele mikroregionu pan Mgr. Antonín Okénka, který stejně jak pro Novou Lhotu, tak také pro mikroregion Horňácko plánuje v programovacím období 2014-2020 řadu projektů nejen přeshraniční spolupráce. U valné hromady mikroregionu tak bude usilovat o prosazení opravy silnice 1. třídy vedoucí z Uherského Ostrohu do Vrbovce pro zlepšení dostupnosti Horňácka, také bude usilovat o prosazení pozemkových úprav, vybudování kanálů a vodovodu a řady dalších projektů zaměřených na ochranu životního prostředí a podporu cestovního ruchu.

Pro získání hodnocení projektů přeshraniční spolupráce z pohledu jejich aktérů jsem použila výzkumnou metodu v podobě kvalitativního rozhovoru, který byl polostrukturovaný a v rámci něhož byly pokládány volné otázky, které nenabízely žádnou variantu odpovědi a poskytly tak respondentům volný prostor k vyjádření.

5 NÁVRHY OPATŘENÍ PRO PODPORU PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE MIKROREGIONU HORŇÁCKO

Mikroregion Horňácko je známý především svým dodržováním folklorních tradic a konáním tradičních folklorních slavností a také pro svou přírodu, která náleží do CHKO Bílé Karpaty, díky čemuž si uchovala svůj krajinný ráz. Proto by se mikroregion a jeho obce měly při realizaci přeshraniční spolupráce zaměřovat právě na tyto oblasti, kterými jsou cestovní ruch, kultura, životní prostředí a infrastruktura. Právě cestovní ruch může vést k rozvoji mikroregionu, neboť Horňácko nabízí kulturní a lidové památky, kulturní akce a přírodní bohatství, které skýtá možnosti pro pěší, cyklo či zimní turistiku. Důležitá je také propagace mikroregionu pro nalákání návštěvníků, kteří budou mít pozitivní vliv na místní ekonomiku a neméně důležitou je také ochrana a zachování krajinného rázu přírody vedoucí k jejímu zachování pro další generace a ke zvýšení životní úrovně obyvatel.

Přeshraniční spolupráci v programovacím období 2007-2013 hodnotím z pohledu mikroregionu jako nedostatečnou, neboť mikroregion realizoval pouze jeden projekt a z obcí, kterých je celkem devět, se do přeshraniční spolupráce zapojily pouze obce dvě, Javorník a Nová Lhota. Samotnou spolupráci Nové Lhoty však hodnotím velmi kladně, neboť obec realizovala šest projektů, které zvýšily povědomí o obci, přilákaly návštěvníky, zvýšily životní úroveň obyvatel a napomohly tak k jejímu rozvoji. I přesto, že Mgr. Antonín Okénka, jednatel mikroregionu Horňácko, plánuje v programovacím období 2014-2020 realizovat řadu projektů přeshraniční spolupráce, jedná se zejména o přeshraniční spolupráci mikroregionu jako celku nebo spolupráci Nové Lhoty, proto navrhuji, aby se do přeshraniční spolupráce zapojily také další obce mikroregionu. Ty by si měly informovat o jednotlivých oblastech podpory a možnostech čerpání dotací a také by měly zaškolit administrativní pracovníky, kteří by měli na starost sestavení dotačních žádostí a všechny administrativní úkony spojené s čerpáním dotací. Obce by si tak měly vzít příklad z Nové Lhoty a využít možnosti, kterou nabízí Evropská unie v podobě dotací ve výši 85% uznatelných nákladů projektu.

V této části diplomové práce bych také ráda uvedla několik projektů, jejichž realizace by byla z mého pohledu pro mikroregion Horňácko prospěšná. Jedná se o projekty realizované v rámci OP Přeshraniční spolupráce ČR-SR, jež jsou z velké části financované z Evropského fondu pro regionální rozvoj a státního rozpočtu.

V programovacím období 2014-2020 je na OP Přeshraniční spolupráce vymezeno 6,6 mld. EUR. Z této částky budou podporovány oblasti, jako je zaměstnanost a trh práce, boj proti chudobě a diskriminaci, vzdělávání, účinná veřejná správa a spolupráce mezi občany a institucemi. Společným ukazatelem hodnocení výstupů mnou navrhovaných projektů zaměřených na propagaci a rozvoj přeshraničního turismu je dle strategie Evropa 2020 ukazatel zvýšení očekávaného počtu návštěv podporovaných kulturních a přírodních památek a atrakcí v rámci podpory udržitelného cestovního ruchu.

5.1 Na kole blíže k přírodě

Dotací titul: Evropský fond pro regionální rozvoj

Žadatel: Mikroregion Hornácko

Partner: Sdružení měst a obcí myjavského regionu

Doba realizace: srpen 2014 – červen 2015

Financování projektu v EUR.

Celkové výdaje: 345 000

Dotace z Evropské unie: 293 250

Dotace ze státního rozpočtu: 17 250

Spolufinancování z rozpočtu partnerů: 34 500

V roce 2009 byla vybudována cyklostezka vedoucí z obce Louka ke hranicím obce Velká nad Veličkou, která byla financována z rozpočtu Louky a jejímž smyslem bylo spojit Hornácko s Veselskem a Ostrožskem. V rámci projektu bych ráda navrhla její pokračování a to přes obce Velká nad Veličkou, Javorník a Suchovské Mlýny do obce Vápenky, kde by se tato cyklostezka dále napojovala na cyklostezku vedoucí na Velkou Javořinu. Cyklostezka by byla také doplněna o několik odpočívadel ve formě dřevěných altánů, stolů a laviček. Tento projekt by podpořil nejen sport a zdravý životní styl místních obyvatel, ale také by vedl ke zkvalitnění dopravní dostupnosti tohoto turisticky atraktivního místa a podpoře přeshraničního turismu. Mimo to by měl projekt také pozitivní vliv na posílení ekologické formy cestovního ruchu a podporu trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu. Partnerem projektu by bylo Sdružení měst a obcí myjavského regionu, které by zajistilo výstavbu cyklostezky vedoucí na vrchol Velké Javořiny právě ze slovenské strany hranic.

5.2 Po krásách Horňácka a Kopaničiarského regiónu

Dotační titul: Evropský fond pro regionální rozvoj

Žadatel: Mikroregion Horňácko

Partner: MAS Kopaničiarský región (okres Myjava)

Doba realizace: červenec 2015 – únor 2016

Financování projektu v EUR.

Celkové výdaje: 125 000

Dotace z Evropské unie: 106 250

Dotace ze státního rozpočtu: 6 250

Spolufinancování z rozpočtu partnerů: 12 500

Obě pohraniční oblasti nabízí kulturní a lidové památky a také přírodní zajímavosti, proto navrhuji vytvoření cyklotrasy vedoucí z mikroregionu Horňácko do Kopaničiarského regiónu na slovenské straně hranic. Tento projekt by navázal na předchozí projekt zahrnující vybudování cyklostezky z Velké nad Veličkou do Vápenek a vybuďoval by tak cykloturistickou trasu, která provede turisty nejvýznamnějšími kulturními památkami a zajímavostmi obou příhraničních regionů. V rámci projektu by došlo k rekonstrukci lesních cest na úseku cyklotrasy Kuželov-Velká nad Veličkou, neboť tento úsek nenabízí cyklostezku. Zejména by však došlo k vytvoření informačních tabulí a propagačních materiálů, které by obsahovaly mapu obou regionů spolu s vyznačenou cyklotrasou, jednotlivými obcemi a jejich hlavními turistickými zajímavostmi. Na české straně hranic by trasa zahrnovala obce Kuželov, Hrubou Vrbku, Velkou nad Veličkou, Javorník, Suchovské Mlýny a Vápenky, odkud se turisté napojí na cyklostezku vedoucí na Velkou Javořinu, díky níž se dostanou na slovenskou stranu hranic. Odtud by pak trasa vedla přes obce Lubina, Stará Turá, Stará Myjava, Brestovec, Myjava a Vrbovce. Délka této trasy činí cca. 70 km a proto je vhodné ji absolvovat ve dvou dnech, čímž by turisté podpořili místní ekonomiku využitím doprovodných služeb např. přespaním na nově zrekonstruované Holubyho chatě na Velké Javořině. Kromě podpory ekonomiky by se zvýšilo také povědomí o obou regionech, neboť cyklistika je v současnosti velmi rozšířený sport a proto by tato cyklotrasa mohla být velmi využívána. Výsledkem projektu by bylo také zkvalitnění přeshraničního cestovního ruchu v souvislosti s využitím přírodního a kulturního potenciálu obou příhraničních regionů,

zajištění podpory jejich ekonomického a společenského rozvoje a posílení kulturního dědictví regionů.

5.3 Rekonstrukce přírodních amfiteátrů

Dotační titul: Evropský fond regionálního rozvoje

Žadatel: Velká nad Veličkou

Partner: Myjava

Doba realizace: září 2014 – duben 2015

Financování projektu v EUR.

Celkové výdaje: 340 000

Dotace z Evropské unie: 289 000

Dotace ze státního rozpočtu: 17 000

Spolufinancování z rozpočtu partnerů: 34 000

Přírodní amfiteátr Strážná hůrka ve Velké nad Veličkou je velmi důležitý zejména proto, že se zde v letních měsících konají dvě největší kulturní akce Hornácka a to Hornácké slavnosti a Dozvuky Hornáckých slavností. Při konání těchto akcí se do Velké nad Veličkou sjedou folklorní soubory z Čech, Slovenska i jiných zemí Evropy a amfiteátr jen za jeden večer konání této akce pojme až čtyři tisíce návštěvníků. Tomu ovšem podle mého názoru neodpovídá jeho zázemí.

V amfiteátru se nachází domek, který slouží pro potřeby účinkujících a jeho střecha zároveň také jako jeviště. Divákům jsou k dispozici lavičky bez opěradel, mobilní toalety a stánky s občerstvením. V rámci rekonstrukce bych navrhla výměnu laviček za lavičky s opěradly pro větší pohodlí návštěvníků a vybudování sociálního zařízení, které by tak sloužilo i pro návštěvníky jiných kulturních akcí. Dále se mi jeví jako vhodné vybudovat chodníky, neboť při konání obou kulturních akcí často prší a trávník se pak mění v bláto, což není příliš vhodné, protože se amfiteátr nachází v kopci. Proto bych vybudovala chodníky tak, aby se návštěvníci snadno dostali k lavičkám, toaletám a stánkům s občerstvením. Nově zrekonstruovaný amfiteátr by tak mohl sloužit jako místo konání nejen výše dvou zmíněných akcí, ale také např. koncertů či divadelních představení, čímž by přilákal do obce návštěvníky a měl pozitivní vliv na její rozvoj.

Partnerem projektu je město Myjava, ve kterém se také nachází přírodní amfiteátr, a to amfiteátr Trnovce, v němž se každoročně pořádá mezinárodní folklorní festival, a další velké kulturní akce. V amfiteátru by byly taktéž provedeny opravy, které by město Myjava uznalo za vhodné.

5.4 Propagací k turismu

Dotační titul: Evropský fond pro regionální rozvoj

Žadatel: Mikroregion Hornácko

Partner: MAS Kopaničiarský región (okres Myjava)

Doba realizace: září 2014 – únor 2015

Financování projektu v EUR.

Celkové výdaje: 47 000

Dotace z Evropské unie: 39 950

Dotace ze státního rozpočtu: 2 350

Spolufinancování z rozpočtu partnerů: 4 700

Cílem projektu je vytvoření webových stránek o Hornácku a Kopaničiarském regionu. I přesto, že webové stránky pojednávající o Hornácku existují (www.hornacko.net), jedná se spíše o stránky představující Hornácko jako národopisnou oblast, pro kterou je typický folklór, tradice, příroda a lidové stavitelství. Stránky sice obsahují informace jako je kalendář akcí, ubytovací zařízení a další, avšak tyto informace nejsou kompletní a jeví se mi jako nedostatečné a také nepřehledné. Navíc autorem stránek není mikroregion či některá z obcí, ale občanské sdružení Futra. Proto navrhuji vytvoření webových stránek, jejichž autorem by byl mikroregion, který by tak poskytoval kompletní informace nejen pro občany a turisty, ale také pro případné investory a další subjekty.

Stránky by tak měly obsahovat v první řadě představení mikroregionu z hlediska organizačního, tedy informace o jeho vzniku, členech, orgánech a stanovách. Dále také představení Hornácka jako folklorní oblasti, která i v současnosti klade důraz na zachování tradic. Stránky by tak obsahovaly např. historii Hornácka, popis jeho přírodních podmínek, lidových tradic, ale také hospodářství včetně důležitých firem a služeb v podobě lékáren, obchodů, doktorů a podobně. Pro potřeby turistů by stránky měly obsahovat také kompletní

informace o kulturních akcích, památkách, přírodních zajímavostech a turistických trasách včetně jejich fotografií a také kompletní informace o doprovodných službách jako jsou možnosti stravování či ubytování. Stránky by se měly také věnovat činnosti mikroregionu a poskytnout informace o realizovaných a plánovaných projektech financovaných nejen z fondů Evropské unie. Výsledkem by pak měly být webové stránky poskytující ucelené informace o mikroregionu, které přesvědčí potenciální návštěvníky o tom, že je mikroregion vhodným místem k návštěvě.

ZÁVĚR

Diplomová práce sestávající z teoretické a praktické části pojednává o mikroregionu Hornácko a jeho přeshraniční spolupráci se Slovenskou republikou.

Teoretická část diplomové práce se zabývá Strukturální politikou EU a její přeshraniční spoluprací. Tato politika se realizuje v jednotlivých programovacích obdobích a právě na období 2007-2013 jsou zaměřeny obě části mé diplomové práce. V první kapitole jsou představeny nástroje, cíle a operační programy strukturální politiky. Na jeden konkrétní se pak zaměřila druhá kapitola diplomové práce a to operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika-Slovenská republika. S rozpočtem 92,7 mil. EUR z prostředků ERDF program podporuje společensko-kulturní a hospodářský rozvoj, územní dostupnost a životní prostředí v česko-slovenském příhraničí a také usiluje o to, aby státní hranice nebyly překážkou rovnoměrného rozvoje a integrace evropského území.

Praktická část obsahuje socioekonomickou analýzu mikroregionu Hornácko. Byly zjištěny pozitivní, ale také negativní faktory mající vliv na rozvoj mikroregionu. Negativa spatřuji zejména v klesajícím počtu obyvatel, kdy v letech 2002-2012 došlo k poklesu o 598 obyvatel. Závažným problémem je také míra nezaměstnanosti, která se pohybuje kolem 15 %. Zlomovým rokem byl rok 2009, kdy spousta obyvatel přišla o práci jednak kvůli ekonomické krizi, tak také kvůli velkému propouštění ve firmě Kordárna a.s., a i když se nyní tato situace zlepšuje, i nadále dochází k migraci mladých lidí do větších měst a následnému stárnutí populace, neboť poproduktivní složka obyvatel je vyšší než složka předproduktivní. Pozitivním faktorem je pak to, že Hornácko je oblastí s dochovaným lidovým uměním a folklorem, což se projevuje každoročním pořádáním kulturních akcí, např. Hornáckých slavností, na které se sjíždí až deset tisíc návštěvníků. Nejen to, ale také větrný mlýn v Kuželově a jiné zajímavosti lákají turisty k návštěvě Hornácka. Zejména je to však jeho krajina s nejvyšším bodem Velká Javořina, která náleží do CHKO Bílé Karpaty a nabízí možnosti pro pěší i cykloturistiku. Možnost rozvoje spatřuji také v tradičních produktech jako je slivovice, povidla či zelí, a jejich propojení s přírodou a chovem zvířat pro následný rozvoj agroturistiky, kterou již v současnosti realizuje Hornácká farma s.r.o.

V praktické části byly dále představeny projekty přeshraniční spolupráce realizované v mikroregionu Hornácko. Jednalo se o osm projektů, z nichž šest bylo realizováno Novou Lhotou, jeden Javorníkem a poslední samotným mikroregionem. Na projekty byla získána

dotace ve výši 85% uznatelných nákladů projektu, což celkem činilo 5,2 mil. EUR. Partneři projektů se pak podíleli na spolufinancování částkou 398 tis. EUR.

Přestože je mikroregion tvořen devíti obcemi, do přeshraniční spolupráce se zapojily pouhé dvě z nich. Jedna z obcí dokonce realizovala jenom jeden projekt (rozhledna), stejně tak jako samotný mikroregion (informační kancelář). Proto hodnotím přeshraniční spolupráci mikroregionu v programovacím období 2007-2013 za nedostatečnou. Oproti tomu Nová Lhota ve spolupráci se slovenskými sousedy realizovala šest projektů, které měly pozitivní vliv na rozvoj obce. Došlo k rekonstrukci silnice ze Suchovských Mlýnů do Vápenek a vybudování cyklostezky z Vápenek do Nové Lhoty. Také bylo vybudováno centrum pro běžecké lyžování a sedm běžeckých tras, sportovní hřiště, centrum environmentálního vzdělávání Karpaty a přírodní výuková zahrada. Tyto projekty hodnotím velmi kladně, neboť zvýšily povědomí o obci, její atraktivitu a přilákaly tak do ní nové návštěvníky, což vedlo ke zlepšení ekonomiky v obci. Vybudováním silnice či hřiště se zvýšila životní úroveň obyvatel a rozšířily se možnosti pro volnočasové aktivity. Z hlediska hospodářského a sociálního rozvoje snižuje spolupráce disparity na obou stranách hranice a podporuje vznik dobrých podmínek pro rozvoj turismu a zajištění udržitelného rozvoje. S přeshraniční spoluprací Nové Lhoty je spokojen také její starosta, který i pro následující programovací období plánuje realizaci řady projektů přeshraniční spolupráce nejen v Nové Lhotě, ale i mikroregionu jakožto celku, neboť je od roku 2013 jeho jednatelem a bude tedy usilovat u valné hromady mikroregionu o prosazení projektů, jejichž realizace bude mít pozitivní dopad na celý mikroregion. Do budoucna jsou tak plánovány projekty zaměřující se zejména na podporu kultury, cestovního ruchu a ochranu životního prostředí, které jsou v souladu se strategií Evropa 2020.

Součástí diplomové práce je také zhodnocení přeshraniční spolupráce starostou obce Javorník, Velká nad Veličkou a starostou slovenské obce Vrbovce. V neposlední řadě jsem se zaměřila na oblasti, na které by se měl mikroregion v rámci přeshraniční spolupráce zaměřit. Jedná se o kulturu, cestovní ruch a životní prostředí, a také jsem navrhla čtyři projekty přeshraniční spolupráce, které by podle mého názoru přilákaly do mikroregionu více návštěvníků a podpořily tak místní ekonomiku a rozvoj mikroregionu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

- [1] BOHÁČKOVÁ, Ivana a Magdalena HRABÁNKOVÁ, 2009. *Strukturální politika Evropské unie*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-111-6
- [2] CIHELKOVÁ, Eva, Jaroslav JAKŠ et al., 2004. *Evropská integrace – Evropská Unie*. Praha: Oeconomica. ISBN 80-245-0854-0
- [3] DOČKAL, Vít et al., 2005. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České Republiky: Růžový obláček a hrana reality*. Brno: Masarykova univerzita v Brně. ISBN 80-210-3751-2
- [4] DOSOUDIL, Martin, 2006. *Velká nad Veličkou: Století proměn městečka „Veliká“ (od počátků do roku 1945)*. Břeclav: Vydavatelství Břeclav a Velká nad Veličkou. ISBN 80-903762-9-0
- [5] GALVASOVÁ, Iva et al., 2007. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Brno: Georgetown. ISBN 80-251-20-9
- [6] GRAY, Andrew, JENKINS Bill, LEEUW Frans a John MAYNE, 2003. *The Challenge for Evaluation: Collaboration in Public Services*. New Jersey: Transaction Publishers. ISBN 0-7658-0183-3
- [7] HÁJEK, Oldřich a Jiří NOVOSÁK, 2010. *Kohezní politika v širších souvislostech*. Žilina: Georg. ISBN 978-80-89401-19-2
- [8] HEIDBREDER, Eva G., 2011. *The Impact of Expansion on European Union Institutions: The Eastern Touch on Brussels*. New York: Palgrave Macmillan. ISBN 978-0-230-11096-0
- [9] HOOPER, Barbara a Olivier KRAMSCH, 2004. *Cross-Border Governance in the European Union*. New York: Routledge, Taylor and Francis Group. ISBN 0-203-56338-7
- [10] HYNEK, Z. Kordárna vytváří nová místa, 2012. *Týdeník 5 plus 2*. Praha: AGF Media, 2013, roč. 3, č. 9, s. 4.
- [11] JENÍČEK, Vladimír et al., 2010. *Vyvážený rozvoj na globální a regionální úrovni*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-195-6

[12] KAHN, Peggy, 2008. *The European union (Global Organizations)*. New York: Chelsea House. ISBN 978-0791095386

[13] MAREK, Dan a Tomáš KANTOR, 2007. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principál. ISBN 978-80-87029-13-8

[14] NUGENT, Neill, 2006. *The Government and Politics of the European Union*. New York: Palgrave Macmillan. ISBN 978-0-8223-3854-3

[15] PAJER, Jiří, 2013. *Čtení o Horňácku: Dějiny, národopis, umění*. Strážnice: Nakladatelství Etnos. ISBN 978-80-904622-8-1

[16] RYGLOVÁ, Kateřina, BURIAN Michal a Ida VAJČNEROVÁ, 2011. *Cestovní ruch-podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-4039-3

Internetové zdroje

[17] About European Funds, © 2009. *Funduszeuropejskie* [online]. Warszawa [cit. 2014-01-29]. Dostupné z: http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/English/Introduction/Strony/Introduction_to_European_Funds.aspx

[18] Aims and Tasks of AEER, © 2010. *Association of European Border Regions (AEER)* [online]. Gronau [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: http://www.aeer.eu/en/profile/aims_tasks.php

[19] Celostátní sčítání dopravy 2010, © 2011. *Ředitelství silnic a dálnic ČR* [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z:

<http://scitani2010.rsd.cz/pages/map/default.aspx>

[20] CÍL 3, © 2008. Kraje spolupracující v OP Přeshraniční spolupráce ČR-SR [obrázek]. In: CÍL 3. *Přeshraniční spolupráce ČR-Slovensko* [online]. Praha [cit. 2014-02-04]. Dostupné z:

http://www.cil3.cz/preshranicni_spoluprace_cr_slovensko.htm

[21] Co je partnerství měst neboli town-twinning?, © 2014. *Partnerská města* [online]. Praha [cit. 2014-02-05]. Dostupné z:

<http://www.partnerskamesta.cz/o-twinningu/co-je-twinning/co-je-partnerstvi-mest-neboli-town-twinning.aspx>

[22] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Míra nezaměstnanosti (%) v období 2006-2011 [obrázek]. In: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Uchazeči o zaměstnání ve vybraném území* [online]. Praha [cit. 2014-03-07]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&childsel0=5&cislotab=TPR6010UC&kapitola_id=15&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=5&pro_4_65=586714

[23] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v obci Veselí nad Moravou [tabulka]. In: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie ve vybraném území [online]. Praha [cit. 2014-03-17]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?childsel0=4&cislotab=CRU9010CU&kapitola_id=654&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=4&druh_1_18=51&pro_8_34=6218

[24] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Počet obyvatel v obcích mikroregionu Hornácko ve vybraných letech [tabulka]. In: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Databáze demografických údajů za obce ČR* [online]. Praha [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm

[25] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Počet podnikatelských subjektů podle klasifikace CZ-NACE k 31.12.2013 [tabulka]. In: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Vybrané statistické údaje za obec* [online]. Praha [cit. 2014-03-16]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=MOS+ZV01&kapitola_id=5&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_154=586714

[26] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Rozloha, hustota osídlení a věková struktura obyvatel mikroregionu Hornácko k 31.12.2012 [tabulka]. In: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Počet a věkové složení obyvatel v obcích Jmk* [online]. Praha [cit. 2014-03-06]. Dostupné z:

http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/pocet_a_vekove_slozeni_obyvatel_v_obcich_jihomoravskeho_kraje_

- [27] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Rozmístění Euroregionů v České republice [obrázek]. In: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Euroregiony České republiky* [online]. Praha [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: [http://notes3.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/80002B7C9C/\\$File/euroregiony.gif](http://notes3.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/80002B7C9C/$File/euroregiony.gif)
- [28] Dobrovolné svazky obcí. *Studentské* [online]. [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://managment-marketing.studentske.eu/2008/07/dobrovoln-svazky-obc.html>
- [29] EUR-LEX.EUROPA, © 1998. [tabulka]. Minimální a maximální hodnoty počtu obyvatel pro zařazení do příslušné úrovně NUTS [tabulka]. In: EUR-LEX.EUROPA. *Nariadení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003* [online]. Evropská unie [cit. 2014-01-30]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2003R1059:20070302:CS:PDF>
- [30] EUROPA, © 1995. Cíle a fondy strukturální politiky EU pro období 2007-2013 [tabulka]. In: EUROPA. *Hlavní cíle* [online]. Evropská unie [cit. 2014-01-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/policy/object/index_cs.htm
- [31] Evropská unie a strukturální politika, © 2008. *Centrum celoživotního vzdělávání Jezzerka o.p.s.* [online]. Pardubice [cit. 2014-01-29]. Dostupné z: <http://www.ccvj.cz/UserFiles/File/euprolek/M2/EU-a-strukturalni-politika-studijni-text.pdf?PHPSESSID=b2fd91af92c696b06f67c34a36e5becd>
- [32] Evropská územní spolupráce. *Strukturální fondy* [online]. Praha [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>
- [33] Fond mikroprojektů v rámci OPPS SR-ČR 2007-2013, © 2005. *Euroskop* [online]. Praha [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/776/21724/clanek/fond-mikroprojektu-v-ramci-opps-sr-cr-2007-2013/>
- [34] Fond mikroprojektov, © 2008. *Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika Česká republika* [online]. Bratislava [cit. 2014-02-06]. Dostupné z:

<http://www.sk-cz.eu/sk/uvodna-stranka/fond-mikroprojektov/>

[35] Fondy Evropské unie: 26,7 mld. EUR pro Českou republiku. *Strukturální fondy* [online]. Praha [cit. 2014-01-29]. Dostupné z: <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>

[36] Formy spolupráce obcí, © 2014. *Deník veřejné správy* [online]. Praha [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6326681>

[37] Historie, © 2013. *Kordárna* [online]. Velká nad Veličkou [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.kordarna.cz/page/cz/o-spolecnosti/historie.php>

[38] INTERREG I, © 2007. *INTERACT European Union* [online]. European Union [cit. 2014-02-03]. Dostupné z:

http://www.interact-eu.net/interreg_i/interreg_i/337/5751

[39] INTERREG II, © 2007. *INTERACT European Union* [online]. European Union [cit. 2014-02-03]. Dostupné z:

http://www.interact-eu.net/interreg_ii/interreg_ii/347/5752

[40] Jak vznikla přeshraniční IC, © 2011. *Velenice* [online]. České Velenice [cit. 2014-02-05]. Dostupné z:

<http://www.velenice.cz/?c=centrum&id=jak-vznikla-preshranicni-ic>

[41] JANOŠKA, Martin, 2011. Rozhledny, ze kterých se nerozhlednete. Absurdní vyhlídky Bílých Karpat za miliony. In: *iDNES.cz* [online]. 18. 2. 2011 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z:

http://cestovani.idnes.cz/rozhledny-ze-kterych-se-nerozhlednete-absurdni-vyhličky-bilych-karpat-za-miliony-gjv-/tipy-na-vylet.aspx?c=A110216_171551_igcechy_tom

[42] Knihovna, © 2010. *Hornácko* [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z:

http://www.hornacko.net/knihovna/region_historie.php

[43] KOHEZNÍ POLITIKA V ŠIRŠÍCH SOUVISLOSTECH. Finanční alokace operačních programů v období 2007-2013 v mil. EUR [graf]. In: KOHEZNÍ POLITIKA V ŠIRŠÍCH SOUVISLOSTECH. HÁJEK, Oldřich a Jiří NOVOSÁK, 2010. ISBN 978-80-89401-19-2

[44] Krajinou Hornácka, © 2010. *Hornácko* [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z:

http://www.hornacko.net/knihovna/region_priroda.php

- [45] LEADER OSTROŽSKO. Mikroregion Hornácko a jeho pozice v ČR [obrázek]. In: LEADER OSTROŽSKO. *Úvod* [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.leader.ostrozsko.cz/>
- [46] Léto na Filipově, © 2008. *Skiareál Filipov* [online]. Veselí nad Moravou [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: http://www.skifilipov.info/rs/index.php?option=com_content&task=view&id=26&Itemid=37
- [47] MAPY.CZ, © 1996. Dopravní infrastruktura v mikroregionu Hornácko [obrázek]. In: MAPY.CZ [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: www.mapy.cz
- [48] MAPY.CZ, © 1996. Partneři realizovaných projektů ze Slovenské republiky [obrázek]. In: MAPY.CZ [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: www.mapy.cz
- [49] MEDA programme, © 1995. *Europa* [online]. Evropská unie [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/external_relations/relations_with_third_countries/mediterranean_partner_countries/r15006_en.htm
- [50] Města a obce. *Český statistický úřad* [online]. Praha [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/mesta_a_obce
- [51] MOS-Městská a obecní statistika. *Český statistický úřad* [online]. Praha [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/mos/okres.jsp?k=CZ0645>
- [52] O programe 2007-2013, © 2008. *Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika Česká republika* [online]. Bratislava [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://www.sk-cz.eu/sk/uvodna-stranka/o-programe-2007-2013/>
- [53] Operační programy. *Strukturální fondy* [online]. Praha [cit. 2014-01-29]. Dostupné z: <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Operacni-programy>
- [54] Operační program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika-Česká republika 2007-2013, © 2008. *Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika Česká republika* [online]. Bratislava [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://www.sk-cz.eu/sk/uvodna-stranka/programova-dokumentacia/>

[55] PHARE. *Strukturální fondy* [online]. Praha [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje/Phare>

[56] PHARE-Programm, © 2013. *Wirtschaftslexikon24* [online]. [cit. 2014-02-03]. Dostupné z:

<http://www.wirtschaftslexikon24.com/d/phare-programm/phare-programm.htm>

[57] Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci, © 2010. *Association of European Border Regions (AEBR)* [online]. Gronau [cit. 2014-02-03]. Dostupné z:

http://www.aebr.eu/files/publications/lace_guide.cz.pdf

[58] PROGRAM CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE SLOVENSKÁ REPUBLIKA ČESKÁ REPUBLIKA, © 2008. Prioritní osy podle zdrojů financování v mil. EUR [tabulka]. In: PROGRAM CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE SLOVENSKÁ REPUBLIKA ČESKÁ REPUBLIKA. *Operačný program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika-Česká republika 2007-2013* [online]. Bratislava [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://www.sk-cz.eu/sk/uvodna-stranka/programova-dokumentacia/>

[59] Přeshraniční spolupráce, euroregiony a Euroregion Nisa, © 2009. *Vysoká škola ekonomická v Praze* [online]. Praha [cit. 2014-02-04]. Dostupné z:

http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCsQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.vse.cz%2Fpolek%2Fdownload.php%3Fjnl%3Drst%26pdf%3D7.pdf&ei=rS3xUoe3BubygPmyYGYBg&usg=AFQjCNE6bmN0zhD_0nNa33T6rhJAiL SvSQ&sig2=xnJxTDwj-EEQ_DZhG5ezZA

[60] Přeshraniční spolupráce v EU, © 2006. *Ostravská univerzita* [online]. Ostrava [cit. 2014-02-04]. Dostupné z:

http://www1.osu.cz/home/Rumpel/JEAN%20MONET/Prezentace/Preshranicni_spoluprace_Wilam.pdf

[61] Regionální politika, © 1995. *Evropa* [online]. Evropská unie [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/reg/index_cs.htm

[62] Řízení fondů EU. *Strukturální fondy* [online]. Praha [cit. 2014-01-29]. Dostupné z:

<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Rizeni-fondu-EU.aspx>

[63] STRUKTURÁLNÍ FONDY. Hierarchie strategických programových dokumentů na období 2007-2013 v ČR [obrázek]. In: STRUKTURÁLNÍ FONDY. *Operační programy* [online]. Praha [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Operacni-programy>

[64] STRUKTURÁLNÍ FONDY. Rozdělení prostředků fondů EU mezi cíle strukturální politiky v období 2007-2013 [tabulka]. In: STRUKTURÁLNÍ FONDY. *Fondy Evropské unie: 26,7 mld. EUR pro Českou republiku* [online]. Praha [cit. 2014-01-30]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>

[65] TACIS Cross Border Coordination (CBC), © 1995. *Europa* [online]. Evropská unie [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leader2/rural-en/euro/p8-1-6.pdf>

[66] Tři cíle, © 1995. *Europa* [online]. Evropská unie [cit. 2014-01-29]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/how/index_cs.cfm#3

[67] VÝCHODNÍ MORAVA. Ubytovací kapacity na Horňácku. In: VÝCHODNÍ MORAVA [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://www.vychodnimorava.cz/search/ubytovani/?tag=77&tag=286&tag=82&tag=73&tag=92&tag=274&tag=100&tag=101&limit=15&page=1&lokalita=9>

Právní předpisy

[68] ČESKO, 2000. Zákon č. 128/2000 ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení). In: *Zákony ČR* [online]. § 46, 55 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z:

<http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>

[69] EVROPSKÁ UNIE, 1980. 1. Evropská rámcová úmluva o přeshraniční spolupráci mezi územními orgány, série evropských úmluv č. 106. In: *Isap.vlada* [online]. [cit. 2014-02-03]. Dostupné z:

htt-

[ps://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/91b9f824a0923e3bc1256dde0052230a/673c05a558563cf7802566d7002fff15?OpenDocument](http://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/91b9f824a0923e3bc1256dde0052230a/673c05a558563cf7802566d7002fff15?OpenDocument)

[70] EVROPSKÁ UNIE, 2000. Council regulation (EC) No 2666/2000 on assistance for Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, the Federal Republic of Yugoslavia and the

Former Yugoslav Republic of Macedonia. In: *EUR-Lex.europa* [online]. S. 1 [cit. 2014-02-04]. Dostupné z:

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2000:306:0001:0006:EN:PDF>

[71] EVROPSKÁ UNIE, 2003. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003. In: *EUR-Lex.europa* [online]. S. 1-5 [cit. 2014-01-30]. Dostupné z:

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2003R1059:20070302:CS:PDF>

[72] EVROPSKÁ UNIE, 2006. Council Regulation (EC) No. 1083/2006. In: *EUR-Lex.europa* [online]. S. [cit. 2014-01-29]. Dostupné z:

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:210:0025:0078:EN:PDF>

[73] EVROPSKÁ UNIE, 2006. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006. In: *EUR-Lex.europa* [online]. S. 1 [cit. 2014-01-30]. Dostupné z:

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:210:0001:0011:CS:PDF>

Další zdroje

[74] Mgr. Antonín Okénka, starosta obce Nová Lhota a jednatel mikroregionu Hornácko

[75] Ing. Jiří Pšurný, starosta obce Velká nad Veličkou

[76] Jan Hozák, starosta obce Javorník

[77] Ing. Samuel Redecha, starosta obce Vrbovce

[78] Ing. Josef Valášek, systémový specialista odd. provozu Českých Drah

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AGEG	Sdružení Evropské příhraniční regiony.
CBC Phare	Phare Cross Border Cooperation Programme.
ČR	Česká republika.
ČSÚ	Český statistický úřad.
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj.
ESF	Evropský sociální fond.
EU	Evropská unie.
HDP	Hrubý domácí produkt.
HND	Hrubý národní produkt.
CHKO	Chráněná krajinná oblast.
MAS	Místní akční skupina.
NSRR	Národní strategický referenční rámec.
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek.
OP	Operační program.
OPPS ČR-SR	OP Přeshraniční spolupráce Česká republika-Slovenská republika.
OSN	Organizace spojených národů.
ROP	Regionální operační program.
SOZS	Strategické obecné zásady Společenství.
SR	Slovenská republika.
STS	Společný technický sekretariát.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 Hierarchie strategických programových dokumentů na období 2007-2013 v ČR (Vlastní zpracování dle Strukturální fondy).....	23
Obrázek č. 2 Rozmístění Euroregionů v České republice (Český statistický úřad)	35
Obrázek č. 3 Kraje spolupracující v OP Přeshraniční spolupráce ČR-SR (Cíl 3, © 2008).....	40
Obrázek č. 4 Mikroregion Hornácko a jeho pozice v ČR (Leader Ostrožsko).....	51
Obrázek č. 5 Míra nezaměstnanosti (%) v období 2006-2011 (Vlastní zpracování dle Český statistický úřad)	58
Obrázek č. 6 Dopravní infrastruktura v mikroregionu Hornácko (Mapy.cz, © 1996)	59
Obrázek č. 7 Partneři realizovaných projektů ze Slovenské republiky (Mapy.cz, © 1996).....	64

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Cíle a fondy strukturální politiky EU pro období 2007-2013 (Vlastní zpracování dle Europa.eu, © 1995).....	17
Tabulka č. 2 Rozdělení prostředků fondů EU mezi cíle strukturální politiky v období 2007-2013 (Vlastní zpracování dle Strukturální fondy).....	20
Tabulka č. 3 Minimální a maximální hodnoty počtu obyvatel pro zařazení do příslušné úrovně NUTS (Vlastní zpracování dle EUR-Lex.Europa, © 1998, s. 5).....	21
Tabulka č. 4 Prioritní osy podle zdrojů financování v mil. EUR (Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika Česká republika, © 2008, s. 52)	45
Tabulka č. 5 Počet obyvatel v obcích mikroregionu Hornácko ve vybraných letech (Vlastní zpracování dle Český statistický úřad)	54
Tabulka č. 6 Rozloha, hustota osídlení a věková struktura obyvatel mikroregionu Hornácko k 31.12.2012 (Vlastní zpracování dle Český statistický úřad)	55
Tabulka č. 7 Počet podnikatelských subjektů podle klasifikace CZ-NACE k 31.12.2013 (Vlastní zpracování dle Český statistický úřad)	57
Tabulka č. 8 Ubytovací kapacity na Hornácku (Vlastní zpracování dle Východní Morava)	62
Tabulka č. 9 Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v obci Veselí nad Moravou (Vlastní zpracování dle Český statistický úřad)	63
Tabulka č. 10 Partneři a oblasti podpory realizovaných projektů přeshraniční spolupráce mikroregionu Hornácko (Vlastní zpracování)	75
Tabulka č. 11 Financování realizovaných projektů přeshraniční spolupráce mikroregionu Hornácko v EUR (Vlastní zpracování).....	76

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Finanční alokace operačních programů v období 2007-2013 v mil. EUR

(Vlastní zpracování dle Hájek a Novosák, s. 143) 26